

UNIVERZITA KARLOVA

Fakulta humanitních studií

Roquetas del Mar:

proměna místa v turistickou destinaci

Bakalářská práce

Praha 2023

Autor práce: Kateřina Smékalová

Vedoucí práce: PhDr. Marek Halbich, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval/a samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala všem, kteří mě při zpracování bakalářské práce podpořili, mým výzkumným partnerům, bez kterých by tato práce nevznikla, své rodině a tátovi, který mi vnukl mnoho nápadů ale především děkuji vedoucímu mé práce PhDr. Markovi Halbichovi, Ph.D. za cenné a přínosné rady, informace a čas, který mi během konzultací poskytl.

Anotace:

Koncept této bakalářské práce spočívá v zhodnocení přeměny běžného města na turistickou destinaci, a to za pomoci kvalitativního výzkumu a techniky hloubkových rozhovorů. Výzkum probíhal ve španělské provincii Andalusie, ve městě Roquetas de Mar. První kapitoly jsou věnované definici turismu a jeho konceptům, zatímco v empirické části jsou porovnávány výpovědi místních obyvatel na negativní dopady cestovního ruchu na socioekonomický, kulturní a environmentální sektor.

Klíčová slova: Španělsko, Roquetas de Mar, Andalusie, klady a zápory turismu, přeměna místa, vnímání turismu místními obyvateli

Annotation:

The concept of this bachelor thesis is to evaluate the transformation of an ordinary city into a tourist destination, using qualitative research and in-depth interview techniques. The research took place in the Spanish province of Andalusia, in the city of Roquetas de Mar. The first chapters are devoted to the definition of tourism and its concepts, while the empirical part compares the statements of local residents on the negative impacts of tourism on the socio-economic, cultural and environmental sectors.

Key words: tourism, the development of tourism Spain, Roquetas de Mar, Andalucía, the pros and cons of tourism, transformation of place, perception of tourism by local people

Obsah

1 Úvod	1
2 Teoretické ukotvení práce	3
2.1 Vymezení pojmu cestovního ruchu	3
2.2 Vývoj cestovního ruchu ve Španělsku	4
2.3 Analýza současné situace cestovního ruchu ve Španělsku	5
2.4 Andalusie	6
2.5 Oblast Roquetas de Mar, Španělsko	8
2.6 Vznik turismu v Roquetas de Mar	11
2.7 Turistické cíle Roquetas de Mar a jeho okolí	13
2.8 Antropologická reflexe vztahu mezi místem a turisty zohledněné nabídky atraktivit okolí	15
2.9 Návštěvnost Roquetas de Mar	17
2.10 Komplexní interakce turismu a jeho dopadů na sociální, kulturní a ekonomický sektor Roquetas de Mar a jeho okolí	17
3 Metodologie výzkumu	19
3.1 Výzkumný nástroj	19
3.2 Výběr vzorku	19
3.3 Prostředí výzkumu	20
3.4 Etika výzkumu	20
3.5 Charakteristika potenciálních výzkumných partnerů	20
3.6 Výzkumná strategie	21
3.7 Výzkumné okruhy	22
4 Interpretace získaných dat pomocí získaných rozhovorů	23
4.1 Jak by nám mohli vadit? Vždyť je to naše obživa!	23
4.2 Turismofobie v kulturním a sociálním kontextu	24
4.3 Antropologická reflexe negociace nočního klidu	28
4.4 Nechávej po sobě všude nepořádek!	30
4.5 Zvýšená kriminalita v období letních měsíců	31
4.6 Turistická migrace	32
4.7 Percepce transformace kulinářské kultury v Roquetas de Mar	34
4.8 Životní prostředí a konflikt výstavby hotelu v přírodní rezervaci Cabo de Gata	39
5 Zhodnocení přeměny lokality z vlastní perspektivy	41
6 Závěr	42
7 Seznam použité literatury	44
8 Seznam příloh	53

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je prostřednictvím kvalitativní metody a technikou hloubkových rozhovorů zhodnotit přeměnu španělského přímořského města Roquetas de Mar na turistickou destinaci. Práce pomocí narativní analýzy popisuje a odůvodňuje pocity místních obyvatel z jejich perspektivy. První kapitoly práce jsou věnovány definici cestovního ruchu, jeho vzniku a negativním dopadům na socioekonomický, kulturní a environmentální sektor. Představeno je také město Roquetas de Mar, které sloužilo pro výzkum. Empirická část se zabývá zkoumáním především negativních dopadů turismu, jimiž je místní obyvatelstvo ovlivněno. Zvolený problém byl zkoumán pomocí narativní analýzy se 14 obyvateli města Roquetas de Mar všech generací. Výsledkem této práce je shrnutí negativních dopadů, které byly během rozhovorů s potencionálními výzkumnými partnery zmíněny, či si jich autorka pomocí zúčastněného pozorování všimla. Jedná se především o turismofobii v kulturním a sociálním kontextu, reflexi negociace nočního klidu, veřejného pořádku, zvýšené kriminality v letních měsících, turistické migraci, transformace kulinářské kultury a environmentálních problému, jenž s sebou cestovní ruch přináší. Získané poznatky jsou důležité při případném dalším zkoumání emocionálních prožitků místních obyvatel způsobené transformací běžných měst na turistická střediska.

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to evaluate the transformation of the Spanish seaside town of Roquetas de Mar into a tourist destination through a qualitative method and in-depth interview technique. Using narrative analysis, the thesis describes and justifies the feelings of the local residents from their perspective. The first chapters of the thesis are devoted to the definition of tourism, its emergence and the negative impacts on the socio-economic, cultural and environmental sectors. The town of Roquetas de Mar, which is used for research, is also pictured. The empirical section is mainly concerned with examining the negative impacts of tourism, which affect the local population. The chosen problem was investigated using narrative analysis with 14 inhabitants of Roquetas de Mar of all generations. The result of this work is a summary of the negative impacts that were mentioned during interviews with potential research partners or noticed by the author through participant observation. These are mainly tourism phobia in a cultural and social context, reflection on the negotiations of night-time peace, public order, increased crime in the summer months, tourist migration, the transformation of culinary culture and the environmental problems that come with tourism. The findings are important in any further investigation of the emotional experiences of local residents caused by the transformation of ordinary cities into tourist resorts.

1 Úvod

V dnešní společnosti zaujímá cestovní ruch významné postavení. V poslední době se stal velkým fenoménem. Není vnímán jen jako hospodářské odvětví a světový obchod, ale především pro jeho ekonomický, kulturní a společenský rozvoj. Pro mnoho lidí se cestovní ruch stal zásadní součástí pro jejich životy. Majitele cestovních kanceláří, leteckých společností, ale i malých podnikatelů vlastníci taverny a obchody se suvenýry.

Nárůstu cestovního ruchu, kterého si lze všimnout na rostoucích číslech návštěvnosti daných destinací, s sebou ale přináší i stinnou stránku. Jedná se především o dopady na přírodní parky a devastace měst.

Napadá mě mnoho důvodů, proč je z mého pohledu důležité podrobnější zkoumání tohoto tématu. S tímto tématem jsem se poprvé setkala na hodinách Antropologie turismu, které na Fakultě humanitních studií vedl pan doktor Marek Halbich. Po absolvování tohoto předmětu jsem odjela na několik měsíců do přímořského turistického města Roquetas de Mar. Při běžných hovorech, které jsem s místními obyvateli vedla, jsem si všimla jistých negativ, která z jejich vyprávění vyplývala.

Snažila jsem se najít studie, které by se tímto tématem zabývaly, avšak jsem nenašla žádnou, která by negativa turismu vnímala z pohledu místních obyvatel. Nejblíže se mým výzkumným okruhům podobal výzkum vedený v již zmiňovaném městě Roquetas de Mar, avšak místo percepce místních, se zabýval transformací běžného města na turistickou oblast. Tímto výzkumem jsem se inspirovala a snažila se ho zkoumat dál, avšak zapojit percepci místních obyvatel. Cílem této bakalářské práce je tedy popsat transformaci běžného města na turistickou destinaci, a zároveň definovat jeho stinné stránky a dopady na místní obyvatelstvo.

Na začátku výzkumu, který jsem v daném městě prováděla, jsem neočekávala tolik stinných stránek, které z rozhovorů s mými výzkumnými partnery následně vyplynuly. Ty jsem se následně snažila porovnat a reflektovat.

Město Roquetas de Mar jsem si vybrala především proto, že se nachází v jedné z největších autonomních oblastí Španělska, kde se turismus vyskytuje ve velké míře, a stal se tak hospodářsky významným odvětvím, které ovlivňuje místní společenství a tím je Andalusie.

Otázky jsem směřovala na místní obyvatele a fokusovala se na jejich pohled na transformaci města a změn, které s touto skutečností souvisí. Následně jsem se v souladu

s použitými kvalitativními metodami dotazovala na dodatečné otázky pro dostatečné porozumění tohoto procesu. Stanovila jsem si dva dílčí cíle, jež jsem postupně reflektovala.

- Percepce přeměny města na město turistické
- Vnější efekty turismu (noční klid, kriminalita, nepořádek, environmentalismus)

V závislosti na cílech této práce bylo zapotřebí získat výpovědi mých potencionálních výzkumných partnerů, které jsem získala prostřednictvím kvalitativního výzkumu a techniky hloubkových rozhovorů. Na základě těch jsem porovnávala výpovědi jednotlivých participantů a hledala souvislosti.

Tato práce poskytuje teoretický i praktický pohled na problematiku, jež se s turismem pojí a dopady na obyvatelstvo, které ve městě žije.

2 Teoretické ukotvení práce

2.1 Vymezení pojmu cestovního ruchu

Pro pojem cestovního ruchu existuje mnoho definic, a to především proto, protože se se turismem pojí mnoho odvětví, které se navzájem propojují. Každé odvětví má pro turismus svou vlastní definici. Záleží tedy za jakým účelem turismus zkoumáme a jakým pohledem na něj nahlížíme.

Jitka Zichová (2014) ve své knize Ekonomika turismu definuje turismus jako *složitý socioekonomický mnohostranný průřezový jev*, z čehož vyplývá i jeho složitost přesného definování. Výkladový slovník cestovního ruchu naopak definuje turismus jako *komplexní společenský jev jako souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky cestovního ruchu včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně-správních aktivit (politika ČR, propagace ČR, regulace ČR, mezinárodní spolupráce apod.) a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity* (Pásková, Zelenka, 2002). Autoři publikace Sociology and Tourism však tvrdí, že všeobecná teorie cestovního ruchu neexistuje, protože se jedná o předmět výzkumu (Dann, Cohen, 1991). Definic je tedy mnoho.

Světová organizace United Nations World Tourism Organization (UNWTO), sídlící v Madridu, která se stará o udržitelný cestovní ruch, definovala roku 1991 na Mezinárodní konferenci o statistice cestovního ruchu v Otavě cestovní ruch jako *„činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné prostředí, a to na dobu kratší, než je stanovena, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě“* (Malá a kol., 2002). Naopak podle Palatkové (2013) bývá turismus *„považován za prostředek porozumění mezi návštěvníky destinace a rezidenty a za prostředek k udržení dobrých vztahů mezi národy. Turismus lze rovněž chápat jako prostředek k budování sociokulturního pilíře udržitelného rozvoje (nejen turismu)“*.

Vliv mezinárodního cestovního ruchu se projevuje především v ekonomicko-peněžním hodnocení (Palatková, 2013). Například v ekonomice je přínosem pro oblastní, národní i světové hospodářství. Do toho spadá i podíl cestovního ruchu na tvorbě HDP. O postavení turismu v ekonomice vypovídá výdělek čtyř oblastí, kterými je hrubý domácí produkt (HDP), nezaměstnanost, cenová stabilita a vnější ekonomická rovnováha. Cestovní

ruch se stal předmětem bádání mnoha vědních disciplín, mezi které patří ekonomie, geografie, psychologie a sociologie.

2.2 Vývoj cestovního ruchu ve Španělsku

Vývoj cestovního ruchu Španělska se datuje od 18.století, avšak cestovní ruch jako dlouhodobý socioekonomický fenomén, se datuje až od 30. až 40. let 19.století. V tu dobu začaly vznikat turistické oblasti a destinace, které se postupně staly cíli přijíždějících turistů ze Španělska, tak i z celého světa. Na počátku 20. století se cestovní ruch stal již uznanou společenskou a hospodářskou činností, jehož dynamické ekonomické účinky byly na místní úrovni známy (Pousada, 2018).

Ekonomický potenciál cestovního ruchu byl uznán až roku 1905 a stal se tak předmětem rozhodné politiky. Téhož roku vytvořila vláda národní komise pro cestovní ruch Comisión Nacional de Turismo první orgán, na podporu cestovního ruchu. V praxi ale neměl žádný efekt, protože nefungoval. Roku 1911 byla vytvořena Comisaría Regia de Turismo, veřejná instituce, jež se zabývala podporou cestovního ruchu a ochranou kulturních památek. Dále pak roku 1928 Patronato Nacional de Turismo, organizace, která stimulovala domácí cestovní ruch a přilákání zahraničních turistů. Vypuknutím 2. občanské války ale obě zanikly (Pousada, 2018).

Jak sám Pousada (2018) ve své studii zmiňuje, neexistuje mnoho studií, které by mohly stanovit, kolik turistů se zde v tu dobu pohybovalo, sociologické typy turistů nebo jak se cestovní ruch podílel na španělské ekonomice. Nedokážeme ani říct, zdali do roku 1939 existoval systém cestovního ruchu. První statistické záznamy existují až od roku 1928, a založila je již zmiňovaná organizace Patronato Nacional Moreno (Moreno, 2007). K přerušení statistik došlo především kvůli občanské válce, která panovala v letech 1936 až 1939 (Vallejo, 2016).

Ve 40. letech 20. století byl kvůli 2. světové válce turismus omezen na minimum. Vznikla ale takzvaný turistický kalendář, který byl založen na památkových trasách, poutích (především té do Santiago de Compostela), folklóru, sportovní turistice spojené s lovem, rybolovem a sociální turistice řízené Obra Sindical de Educación.

V 50. letech se rozvinula poptávka zahraničních turistů po španělských plážích. V období frankismu byl mezinárodní i národní ruch omezen na minimum. V 50. letech ale došlo k politické a ekonomické instrumentalizaci turistickému fenoménu, a úřady tak začaly konat, se záměrem přilákat do jejich země co nejvíce zahraničních turistů. Především z ekonomických důvodů. (Moreno, 2007)

Moreno (2007) ve svém díle analyzuje rozkvět cestovního ruchu v průběhu 20. století. Zdůrazňuje vznik veřejných subjektů, realizaci turistických subsektorů, plány na vybudování pláží a urbanizací, vymezení některých oblastí speciálně pro určitý typ turistiky, především té horské a přírodní.

Po smrti diktátora Franciska Franka se Španělsku začalo opět dařit. Roku 1959 začal hospodářský rozkvět, který trval celá 60. léta. Na rozkvětu se finančně podílelo i OSN, do kterého Španělsko od roku 1955 patřilo (Ubieto, 1995).

Masový fenomén španělského ruchu je datován 1960-1978. V tomto období došlo k velkému rozkvětu, který s sebou ale přináší i mnohé negativní dopady, způsobené rychlým a nekontrolovaným rozvojem. - Nedostatek veřejných rozpočtů, nezralost španělské podnikatelské struktury nebo nedostatek důvěry v tomto odvětví. To vše s sebou zrychlený vývoj turismu přinesl. V těchto letech tedy skončil proces státní kontroly a centralizace (Sanchéz, 2001).

Nejprve se začalo rozvíjet Andaluské pobřeží Costa del Sol a pobřeží Costa Brava. Roku 1951 byl zaznamenán první milion turistů, roku 1955 2 522 402, o pět let později už 6 113 255, roku 1965 14 251 428 a roku 1975 už 30 122 478. Zde si můžeme povšimnout velmi rychlého nárůstu příjezdějících turistů (Sánchez, 2001). V 80. letech již bylo Španělsko vyspělé v evropské demokracii, a stalo se součástí EU. O několik let, politických převratů a předávání si vlády mezi levicovou a pravicovou stranou, později došlo k výraznému zlepšení španělské ekonomiky. Španělská ekonomika vzrostla průměrně o 3,4 % a míra nezaměstnanosti klesala z 23 % (1996) na 8 % (2006). Po světové hospodářské krizi v roce 2008 míra nezaměstnanosti opět vzrostla, a to na 20 % (Ubieto Arteta, 1995).

2.3 Analýza současné situace cestovního ruchu ve Španělsku

Cestovní ruch tvoří značnou část španělské ekonomiky a Andalusie především. Příjmy z cestovního ruchu jsou klíčovým faktorem, který ovlivňuje ekonomiku celého Španělska.

Pandemie COVID-19, která vypukla v prosinci roku 2020. Výrazně ovlivnila ekonomickou i hospodářskou situaci celého světa, včetně Španělska. Omezení cestování, snížení letecké i lodní dopravy výrazně ovlivnilo ekonomiku celé země tím, že došlo k poklesu domácího i mezinárodního cestovního ruchu. (Gössling a kol., 2020)

Roku 2019, tudíž před pandemií COVID-19, bylo dle statistik organizace UNWTO bylo Španělsko druhou nejvíce navštěvovanou zemí na světě. (UNWTO, 2020) Podle dostupných informací z internetových portálů, jenž shromažďují informace o počtu turistů mířících do Španělska, bylo zjištěno, že největší počet turistů od roku 1995 byl roku právě 2019. Tento

rok navštívilo Španělsko 83 509 153 turistů. Roku 2020 postihl Španělsko, stejně tak celý svět virus COVID-19. Toho roku, tedy roku 2020 spadlo číslo o toto číslo 64 576 050 dolu. V potaz musíme vzít i zákaz cestování, který v té době byl. Nyní, čili dva roky od tohoto momentu, se španělský turismus stále vzpamatovává. Avšak minulý rok se číslo již přiblížilo k číslu před pandemií a to na 71 659 281 turistů.

Přestože je již Španělsko turistům plně otevřeno a žádné zákazy spojené s onemocněním COVID-19 zde nejsou, turistické toky se zatím stále nevrátili na úroveň, na které byly před pandemií. Na druhou stranu příjmu v cestovního ruchu již dosáhli stejné úrovně jako tomu bylo před rokem 2019 (Esteban García a kol., 2023) V průběhu roku 2022, kdy došlo ke zrušení veškerých omezení došlo k výraznému oživení turistických toků (Esteban García a kol., 2023).

Rok 2023 jsem do této práce nezahrnula, vzhledem k tomu, že tuto práci píši v době, kdy hlavní turistická sezóna ještě nezačala. Pro zajímavost, statistiky uvádí, že od ledna do března roku 2023 navštívilo zemi 13 725 573 turistů (INE, 2023).

Dle statistik z Instituto Nacional de Estadística (INE), Španělsko navštěvuje mnoho národností. Nejvíce to jsou turisté z Velké Británie, Francie a Německa. Podle statistik INE z roku 2022 bylo v odvětví cestovního ruchu zaměstnáno celkem 2,4 milionů lidí. Momentálně se do Španělska postupně vrací všechny národnosti, jež tu strávili čas před pandemií.

Z turistického hlediska je destinace dobře etablována. „Španělsko je vnímané jako velmi atraktivní turistická bezpečná destinace s kvalitní infrastrukturou“ (Esteban García a kol., 2023). Momentálně se ale hovoří o možném zvýšení ceně letenek, z hlediska ekologizace EU. Pro Španělský turismus, který je na letecké dopravě závislý by to mohlo mít velké následky (Esteban García a kol., 2023).

2.4 Andalusie

Andalusie, ve španělském jazyce *Andalucía*, je jedním z autonomních společenství Španělska. Tento status získala v roce 1980, kdy bylo schváleno referendum. To jim zajišťovalo větší pravomoce při rozhodování ve věcech v rámci regionu. Skládá se z osmi provincií a zabírá tak 17,3 % španělského území. Její rozloha činí 87 268 km, tím se stává druhým největším autonomním společenstvím Španělska. Od roku 1833 se dělí se na 8 provincií, a to na Almerií, Granadu, Jaén, Córdoba, Malagu, Seville, Cádiz a Huelvu. Hraničí s Extremadurou, Kastilií-La Manchou, s Murcií, dále se Středozemním mořem a Gibraltarem, Atlantským oceánem, a s Portugalskem (Sarrión Gavilán a kol., 2015).

Andaluské pobřeží zaujímá v celku významný geografický faktor. Měří 1101 km z toho 335 km je označeno jako chráněné pobřeží, to z Andalusie tvoří region, s největší délkou chráněného pobřeží v celém Španělsku (Guisado, Malvárez, 2009). Její název pochází od slova Al-Andalus, které kdysi označovalo část pyrenejského poloostrova, na kterém se z velké části Španělsko rozkládá, a právě to bylo pod arabskou nadvládou (Rodríguez, 2023). Již od počátků patřila Andalusie k nejurodnějším částem celé země s velmi vyspělým zemědělstvím. Vysoká pohoří s borovicovými lesy, pouště a k tomu úrodné zavlažované roviny, které přispívají k pěstování ovoce a zeleniny.

Mezi pohořími protéká řeka Guadalquivir. Ta následně pokračuje jihozápadním směrem celou Andalusií přes mnoho měst včetně Córdoby, Sevilly a Cádizu. Za ním se poté vlévá do Atlantského oceánu. Granadu a Almería pokrývá z velké části andaluská step. U dolního povodí řeky v provincii Sevilla se nachází oblast La Campiña, která se vyznačuje produkcí olivového oleje a je nejproduktivnější částí celé Andalusie (Rodríguez, 2023).

Díky svému mírnému zimnímu i jarnímu klimatu je Andalusie atraktivní destinací pro turisty po celý rok. Před pandemií COVID-19 byla druhou nejvyhledávanější zemí na světě, za rok ji navštívilo 83,5 milion turistů (INE, 2023). Samotné pobřeží Costa del Sol je jednou z nejvyhledávanějších turistických míst ve Španělsku (Rodríguez, 2023) Jejimi příznivými klimatickými podmínkami se tak řadí do jednoho z nejteplejších regionů Evropy.

Je třeba poznamenat, že Andalusie se často potýkala se sociální a etnickou problematikou. Tím, že má Andalusie nejvíce obyvatel a disponuje druhou největší rozlohou v zemi, je stejně tak hlavním těžebním regionem Španělska. Mezi Sevilhou, Huelvou a Portugalskem se nachází pyritový pás, kde se těží měď a jiné kovové materiály. Avšak tato činnost se ani zdaleka nevyrovná zemědělské činnosti a cestovnímu ruchu. Ty představují mnohem větší podíl na hrubém domácím produktu (HDP) (Organisation for Economic Co-operation and Development, 2021).

I přesto, že je Andalusie druhým předním developerem mědi v Evropě (OECD, 2021), je stále velmi socioekonomicky zaostalou zemí v Evropě. Vyznačuje se vysokou mírou nezaměstnanosti a spolu s ní i nižšími průměrnými platy na osobu. Stejnou myšlenku zmiňují autoři Entrena a Gómez-Mateos už roku 2000, ve své studii *Globalization and Socio-economic Restructuring in Andalusia*. Od té doby se situace nezlepšila, avšak v porovnání s ostatními regiony (nepočítaje společenství Ceuta a Melillia) je na tom stále nejhůře. Podle dostupných statistik v roce 2022 disponovala 19 % nezaměstnaností (INE, 2023). V potaz musíme brát i finanční krizi roku 2008, která zasáhla celý svět, včetně Španělska, ze které se mnozí vzpamatovávají dodnes.

Kvalita vzdělání je jeden z dalších faktorů, který přispívá k sociálním nerovnostem. Snažila jsem se najít novější statistiky úrovně vzdělání v Andalusii, ale našla jsem pouze statistiku regionální vlády Andalusie z roku 2018. Ta ukazuje na procentuálním grafu vysokou míru nedokončeného středního vzdělání (do 17 let).¹ To vše se odráží nejen na kvalitě života jednotlivců, ale celé společnosti.

Andalusie je také ovlivněna migračními proudy, které vedou mezi Afrikou a Evropou. Může za to především geografická poloha Andalusie. Do přístavu Almerie, Agudulce, Malagy ale i mimo ně připlouvají lodě plné uprchlíků, kteří utíkají před politickou nestabilitou a nepříznivými podmínkami v jejich zemích. (Martín-Ruel, 2021)

Existuje mnoho národních nadací, které se humanitární ale i finanční pomocí snaží imigrantům zařídit jednodušší start v nové zemi. Mezi takové organizace patří například organizace UNHCR ACNUR.

2.5 Oblast Roquetas de Mar, Španělsko

V této kapitole představím město, ve kterém jsem svůj výzkum prováděla. Zahrnu i stručnou analýzu odvětví cestovního ruchu, jenž je jeho velkou součástí s cílem pochopit, jak je město uspořádáno, co nabízí a jak je charakterizováno.

Přímořské turistické město zvané Roquetas de Mar se nachází v jižní části Španělska, v Andalusii. Nachází se v oblasti Comarca del Poniente Almeriense, 18 km od hlavního města provincie, Almerie. Z jedné strany je obklopeno středozezemním mořem a z druhé pohořím Sierra Nevada. To zde vytváří velmi příjemné klima především v létě, kdy jsou vysoké teploty doprovázeny osvěžujícím chladným větrem. Nejen pro jeho příjemné klima ale i díky přívětivým podmínkám pro všechny druhy turismu se stalo jednou z nejoblíbenějších turistických destinací ve Španělsku. Nabízí velké množství možností trávení volného času a kulturního vyžití ať už pro místní obyvatele nebo turisty. Přední atraktivitou je 15 km písčitého pobřeží s průzračnou vodou, 20 km promenády a více než 2 000 ubytovacích zařízení, které turistům zaručují bohatý výběr pro jejich dovolenou (Ramos Torrente, 2021).

Roquetas de Mar je rozděleno na mnoho částí. Ta neznámější je Agudulce, kde se zdržuje nejvíce místních obyvatel. Přestože i v Agudulce je několik hotelů, velká většina se nachází právě v Urbanizaci de Roquetas de Mar (Urbanización de Roquetas). Dalšími částmi, na které se Roquetas dělí, jsou Campillo del Moro, Cortijos de Marín, El Parador de

---

¹ https://www.juntadeandalucia.es/sites/default/files/2022-05/saied2018_0.pdf

las Hortichuelas, El Solanillo, Las Marinas a samotné Roquetas de Mar (Ramos, Torrente, 2021).

Nejen Roquetas ale i celé Španělsko je známé především pro svou gastronomii. Gastronomie v Andalusii se vyznačuje zejména produkty z moře. Jsou zde k dostání ryby té nejvyšší kvality, ale i vynikající ovoce a zelenina, které se zde pěstuje. Mnoho restaurací vystavuje čerstvost svých ryb už ve výlohách při vstupu do restaurace. Nemohu opomenout ani slavnou španělskou paellu s čerstvými mořskými plody (Dancausa Millán a kol. 2021).

Jedním z důvodů oblíbenosti této destinace je i kvalita moře, které se tu daří především z hlediska rybolovu. Voda je bohatá na živiny, díky kterým se tu dostal do povědomí i sportovní rybolov. Daří se tu především tuňákům, makrelám ale i sumcům. Za posledními hotely v Urbanizaci, kterými jsou hotel Best Roquetas, Protur Roquetas Hotel & Spa a apartmány Be free Laguna Playa se nachází přírodní biosférická rezervace zvaná Entinas-Sabinar, protkaná pěšími a cyklistickými trasami (Ramos Torrente, 2021).

V centru města nedaleko přístavu se nachází pevnost svaté Anny (Castillo de Santa Ana nebo také Castillo de Las Roquetas), která byla postavena na počátku 16. století z iniciativy města Almerie. Jejím úkolem bylo střežit výrobu a nakládku soli ze solných dolů, které tu kdysi stávaly. V 17. století bylo následně rozhodnuto o postavení čtvercového hradu s nestejnými kruhovými věžemi na obou koncích, který měl sloužit jako útočiště obyvatelům, kteří bydleli nedaleko. Pevnost si prošla několika útoky od turecké flotily, zemětřeseními, úderem blesku ale i následky ekonomické krize, kvůli které neměl král dostatek finančních prostředků na její obnovu. V 18. století proběhly velké opravy hradu Roquetas. Významné práce byly provedeny roku 1710 v souvislosti s válkou o španělské dědictví. Roku 1804 byla většina pevnosti zničena zemětřesením. Následně byla začleněna do projektu obnovy města, znovu postavena a zrenovována (Barrionuevo, Rodríguez, 1994). Na počátku 20. století tehdejší prezident prohlásil, že je třeba zbavit se zříceniny hradu Santa Ana, protože již nemá žádný válečný účel, a je nebezpečný pro veřejné zdraví. Po vyslechnutí připomínek se předsednictvo rozhodlo kostel Santa Ana prodat. Až díky opětovnému posílení turistického zájmu o hrad byl hrad prohlášen za oblast národního turistického zájmu. Roku 1997 začala oficiální přestavba hradu, která byla dokončena roku 2003, a dnes slouží ke konání výstav či koncertů (Ramos Torrente, 2021).

V Roquetas de Mar se také nachází Plaza de Torros neboli aréna býčích zápasů, kterými je Španělsko proslavené. Nekonají se zde jen býčí zápasy ale i koncerty. Uvnitř se nachází restaurace a bar, který slouží k rychlému občerstvení během přestávek. Celkovou kapacitu má až pro 8 000 osob. Býčí aréna slouží jako nepostradatelný prvek urbanistického

plánování města a je jedinečnou turistickou atrakcí. To bylo důvodem k vytvoření muzea býčích zápasů, které se stalo jedním z nejnavštěvovanějších míst v Roquetas de Mar. Muzeum je rozděleno do pěti místností, z nichž čtyři jsou výstavní a jedna audiovizuální a tisková. Návštěvník tak prochází z jedné místnosti do druhé a tím se ponoří do kultury býčích zápasů. Náměstí, na které se aréna nachází, slouží i ke konání slavné španělské poutě zvané Feria. Muzeum býčích zápasů není jediné muzeum, které se v Roquetas nachází (Ramos Torrente, 2021).

Nedaleko kostela svaté Anny se nachází muzeum Aula de Mar, které vzniklo zejména k propagaci obce s cílem dosáhnout udržitelného rozvoje. Rozkládá se na ploše 500 metrů čtverečních a jeho prostory jsou věnované především mořskému světu. Nachází se v něm akvária z repliky kytovců a interaktivní vzdělávací hry, které podporují respekt k životnímu prostředí (Ramos Torrente, 2021).

Roku 2004 bylo v Roquetas postaveno divadlo, podle návrhu slavného architekta Miguela A. Moralese, který divadlo navrhl tak, aby se zde mohly konat jak divadelní či taneční představení, tak i opery. Divadlem prošli umělci světového formátu. Díky jeho architektuře se stal nepřehlédnutelným kulturním místem v celém městě (Ramos, Torrente, 2021).

Roquetas de Mar bylo kdysi uvedeno pod názvem "Las Roquetas", patřilo k obci Enix a těžilo zejména z rybolovu. Město bylo založeno na samozásobitelském zemědělství a těžilo především z větších úlovků. Za velký hospodářským rozvojem stojí organizace Instituto Nacional de Colonización, která podpořila proměnu této oblasti ze suché půdy, a začal tak intenzivní vývoj zemědělství, který měl svůj původ v používání písku. Nejprve byly vytvořeny pozemky pro testování písku ve skleníku, a díky vynikajícím výsledkům, se následně začal tento způsob pěstování rozšiřovat (Cara Barrionuevo, Cara Rodríguez, 1994).

Prvním, kdo tento pokus vyzkoušel, byl v roce 1963 Francisco Fuentes Sánchez. Jeho úspěch se rychle rozšířil a zemědělci tak začali zakrývat své plodiny. Roquetas de Mar byla tak první obec, kde byl postaven skleník. To podpořilo příchod prvních osadníků, kteří přicházeli především z vnitrozemí a z pobřeží Granady. To odstartovalo impozantní rozvoj pěstitelské éry v regionu Almerie. Dnešní rozsah skleníků je více než 3 000 hektarů, což jej činí největším vývozcem zemědělských produktů celého Španělska. Průměrná produkce na hektar se za posledních 25 let zdvojnásobila. Z 28 tun na hektar v roce 1975 na 54 tun v roce 2001 (Ramos, Torrente, 1994).

Od této doby je zdrojem bohatství obce převážně zemědělství. V neposlední řadě je důležité zmínit cestovní ruch, na kterém je založena ekonomika celého města. Rozvoj

turismu začal roku 1963 v Aguadulce, které dnes patří k Roquetas de Mar, kdy bylo město prohlášeno za národní turistické centrum. Následně byla vybudována část Urbanización de Roquetas de Mar a Playa Serena, které jsou čistě turistické. Dnes je Roquetas druhým nejvýznamnějším městem v provincii Almería a má velké předpoklady k růstu, a to jak ekonomickému, tak turistickému (Alessia, 2019).

Roquetas de Mar rok od roku roste. Podle posledního sčítání lidu v roce 2021 zde žije 98.725 lidí. Mnoho z nich se sem ale vrací jen na letní sezónu, přestože tu mají trvalý pobyt (Ramos Torrente, 2021).

2.6 Vznik turismu v Roquetas de Mar

Město Roquetas založili Féničané. Kdysi tu vedla řeka Rivera, která oddělovala dnešní Roquetas de Mar od části Aguadulce. Město bylo založeno především kvůli obchodním koloniím. Později ho postihly velké záplavy, které donutily místní obyvatele místo opustit a usadit se v dnešním Roquetas de Mar. Kvůli neustálým útokům, bylo město opevněno výstavbou věžemi Torre Vigia de Cerrillos a Torre de Roquetas, kde byl později i vystaven kostel svaté Anny, kterému se také přezdívá kostel Roquetas de Mar (španělsky Castillo de Santa Ana a Castillo de Las Roquetas). Roku 1489 byl hrad dobyt katolickými monarchy, a stal se závislým na Almerii. O několik let později získalo město nezávislost a přidalo se pod obec Enix, jejíž výdělků pocházely především ze zemědělství a rybolovu. K velké proměně města došlo až s příchodem velmi intenzivního zemědělství a rozvojem cestovního ruchu (Tapia Garrido, 1989).

Na konci 19. století se v několika evropských zemích, včetně Španělska začaly zřizovat veřejné informační kanceláře a ubytovny pro turisty. V 50. letech 20. století se do cestovního ruchu zapojil i stát, čímž se rozvoj turismu posunul o něco více dopředu, a to především díky zmírnění „překážek“ v podobě víz, zavedení příznivějšího směnného kurzu, přistoupení Španělska k mezinárodním úmluvám a poskytnutí půjček na výstavbu hotelů (Rodríguez Vaquero, 1995).

Turismus takový, jaký ho známe teď, vznikl až v 60. letech 20. století, a to především díky rozvoji dopravy, komunikacím, zlepšení socioekonomické situace a veřejné správy země. Co se týče komunikačních tras, například letectví, otevření letiště Almería proběhlo v roce 1968 a velmi pomohlo k rozkvětu celé provincie (Alessia, 2019). Záměrné kroky k propagaci Almerie jako ráje pro turisty byly podniknuty až v letech 1963 až 1967 (Rodríguez Vaquero, 1995). Roku 1963 byl přijat zákon o střediscích a oblastech národního

turistického zájmu², který upravoval turistickou činnost. V těchto letech byla vybudována urbanizace Roquetas de Mar spolu s urbanizací Playa Serena, jež jsou v dnešní době nejvyhledávanější letoviska v okolí Almerie (Ramos Torrente, 2021).

Cestovní ruch je proměnlivý, ovlivňuje ho mnoho faktorů ať už socioekonomických tak politických. Jaimez Gago ve své disertační práci zmiňuje právní důsledky, jež s sebou takové změny přináší. Ve Španělsku je nespočet zákonů a předpisů v oblasti cestovního ruchu. Po přijetí ústavy z roku 1978, která stanovuje, že autonomní společenství přebírají veškeré pravomoci v oblasti cestovního ruchu tak vzniká velká právní nejistota. Všechna autonomní společenství tuto pravomoc přijala, okrem Ceuty a Melilly, jež jsou enklávy a nachází se na africkém kontinentě (Jaimez Gago, 2004). Andalusie přijala v prosinci roku 1999 zákon o možnost získání kompetencí v oblasti organizace a podpory cestovního ruchu (Javier 2003, Sánchez, 2005). Bylo vytvořeno několik plánů, které byly rozpracované na jednotlivé roky. Všechny plány byly vypracované komisariátem (*španělsky la Comisaría del Plan*) a schválené komisí, příslušnými orgány a radou ministrů. Pro upřesnění, co se v plánech nachází, v preambuli zákona č. 1/1969 je psáno následující *Hlavním cílem plánu je neustálé zvyšování životní úrovně, lepší osobní, funkční a regionální rozdělení příjmů v souladu s požadavky sociální spravedlnosti a řízení všech dostupných zdrojů ve prospěch člověka, v jeho osobním a rodinném rozměru a ve prospěch společného dobra národa jedná se o snahu o dosažení širokého sociálního zlepšení* (Jaimez Gago, 2004). Těchto plánů se vláda drží dodnes.

2.7 Turistické cíle Roquetas de Mar a jeho okolí

V poslední době se rozšířilo mnoho typů turistiky. Spolu s tou plážovou láká turisty i ta vnitrozemní, mezi které patří přírodní turistika, kulturní, sportovní nebo kongresová (Sarrión Gavilán, 2015). Návštěvnost města Roquetas de Mar je vysoká především díky tomu, že si zde své vyžití najde každý. Turistický charakter destinace je turisticko-odpočinkový, zaměřený na model „pláží a slunce“. Je zde několik různých typů turismu, které se dělí podle zájmu jednotlivců, skupin nebo ročního období (Jaimez Gago, 2004). Turismus v Andalusii včetně Roquetas můžeme rozdělit na segmenty na základě hlavní motivace k podniknutí cest příjíždějících turistů (Cànoves Valiente a kol., 2016).

---

² Ley 197/1963 z 28. prosince. Dostupné na: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1963-22673> (Citace: 17/6/2023)

Největší spoušť v cestovním ruchu v Andalusii způsobil typ turismu nazývaný se turismus pláží a slunce (Martínez, Morales 2013). Ten s sebou přinesl velký ekonomický, sociologický, a i environmentální dopad. Představuje více jak polovinu celého trhu (García Sánchez, 2003). Pobřeží Costa de Sol je turisty jedno z nejoblíbenějších a je transformováno s cílem zvýšit svou konkurenci schopnost ve všech trzích. (Jaimez, Gago, 2004)

Nejtradičnější typ turismu je turismus kulturní, zahrnující turistické okruhy po památkách a historii města. Tento typ turismu se úzce pojí s gastronomickým turismem. Který měl sice v Andalusii pomalý vývoj, avšak momentálně se nachází na samém vrcholu. Více se o gastronomii zmiňuji v kapitole.

Velký zájem o venkovskou turistiku úzce souvisí s rostoucím významem environmentálních aspektů a tradičním způsobem života. Andalusie se vyznačuje významnou krajinnou antropologických hodnot venkovského prostředí především kvůli jejímu zařazení do ochrany životního prostředí, jenž hraje velkou roli v rozvoji ekologického turismu.

S venkovskou turistikou se úzce pojí jezdecká turistika. Obvykle se považuje za její součást. Jedná se o *Postupné upevňování nového způsobu chápání volného času založeného na aktivní dovolené podporuje vznik různých možností uspokojení významného segmentu poptávky*, proto jezdecká turistika představuje dobrý příklad propojení venkovská s turistickou destinací (Jaimez Gago, 2004).

Golfový turismus představuje pro Andalusii rostoucí poptávku, zejména kvůli sociálním přínosům, které tento segment může přinášet. Tato oblast se stala oblíbenou především kvůli andaluskému klimatu, které zde umožňuje tento sport provozovat po celý rok. Přes polovinu golfových hřišť v celém španělském království se jich polovina nachází právě na pobřeží Costa del Sol. Roquetas de Mar má dvě části města, které jsou vyhrazené golfové turistice. Přestože se golfové komplexy nacházejí v celém Roquetas de Mar, z turistického hlediska je nejvýznamnější oblast Urbanizace Playa Serena (*Urbanización Playa Serena*). V roce 1979 zde byl založen golfový klub a podpořil tak oblast, která se nachází kolem něj (Alessia, 2019).

Do odvětví sportovní turistiky můžeme zahrnout několik dalších typologií turistek, a to námořní turistiku a zimní turistiku zaměřující se především na sportovní vyžití. Nedaleké pohoří Sierra Nevada a její lyžařské středisko je známé po celé zemi. V roce 1996 hostilo mistrovství světa (Jaimez Gago, 2004).

Dobrodružná turistika jde ruku v ruce se sportovní turistikou. V dnešní době je žádána především mládeží a sportovci. Mívá charakter jistého nebezpečí (Jaimez, Gago 2004).

Kongresový turismus nebo také „MICE“ turistika, jenž označuje zkratku pro Meetings, Incentives, Conferences a Exhibition je typ turismu, které se destinaci město rozhodlo zahrnout zejména kvůli sezónnosti. Výstavba infrastruktury víceúčelových prostorů, které mohou sloužit například ke kongresům či jiným iniciativním akcím. Zvýší tak počet příjezdějících turistů pomocí poskytnutí místa ke konání společenských či jiných akcí.

Další typologií turismu je zdravotní turistika. Spojení zdravotní péče a lázeňské relaxace má své kořeny v Andalusii již od první poloviny 19.století. Ta zde v dnešní době již není tak populární, a mnoho turistů cestující speciálně z těchto důvodů tady nenajdeme.

Všechny typy turismů se od sebe liší jak poptávkou, tak následnými výdaji. Největší finanční obnos přichází městu zejména z golfového turismu. Golfový turista představuje významný ekonomický segment, vzhledem k tomu, že utratí v průměru pětkrát až šestkrát více, než turista příjezdějící za pláží a sluncem (Jaimez Gago, 2004).

Poslední typologií turismu, kterou bych v této práci chtěla zmínit je geoturismus. Okolí Almería láká nadšence geoturistiky. Ti se zde většinou zaměřují na zkoumání velkolepých krajin a geologických materiálů. Roku 2006 byl přírodní park Cabo de Gata oceněn národní excelencí a byl mu udělen status geoparku UNESCO. Od té doby nabídky geoturismu v provincii Almería jen stoupají (Hose, 2007).

Geoturismu jsem se v této kapitole rozhodla věnovat o trochu více. V dnešním světě, snažícím se o udržitelnost představuje geoturismus neboli geoturistiky velkou roli. Dle National Geographic je geoturismus *Zodpovědný k životnímu prostředí – snaha o zachování zdrojů biologické rozmanitosti. Zodpovědný ke kultuře, zavazuje se respektovat smysly a stavět na místních dědictví. A synergický, protože spojuje všechny prvky geografického charakteru tak, aby vytvořil zážitek z cest bohatší než součet jeho částí.*

Profesor z univerzity v Almerii Andréa Lorca se o geoturismu vyjádřil jako o *situaci vnitřních konfliktů moderní společnosti. (2011) Příčiny definuje jako „nerovnosti, jež mohou vycházet z environmentální situace, jako je tomu v případě vyčerpání přírodních zdrojů, které zajišťovaly existenci společenství; mohou být také způsobeny opuštěním nebo izolací sociálních skupin, které jsou pak v důsledku administrativního nebo politického iredentismu zbaveny možnosti rozvíjet vlastní schopnosti přístupu ke zdrojům.“* Hraje v něm roli vzdělání, environmentální gramotnost ale i zájem o přírodu a její zachování.

Cabo de Gata je rájem pro nadšence geoturistiky, a to především kvůli její bohaté a rozmanité geologii a zachovalosti. Právě díky rozvoji geoturistiky v oblasti Cabo de Gata byl parku roku 1006 udělen status geoparku patřící do UNESCO.

Turistická střediska se snaží vytěžit z těchto přírodních krás co nejvíce, proto se snaží o propagaci outdoorových dobrodružných aktivit založených na poznání biologické rozmanitosti okolí (Hose, 2007).

Přírodní rezervace Cabo de Gata je jediná v Evropě s přidruženou krajinnou a přírodní historií. Vzděláváním o geologických lokalit tak přispívají k většímu povědomí o udržitelnosti biodiverzity a ochraně ohrožených druhů, jenž se v místních vodách nacházejí (Hose, 2007).

2.8 Antropologická reflexe vztahu mezi místem a turisty zohledněné nabídky atraktivit okolí

Vztah mezi antropologií a místem je v dnešní antropologii velmi diskutovaným tématem, avšak v klasické antropologii mu nebyl kladem příliš velký důraz. Pojem místa se často zaměňují s pojmy prostor, prostředí, krajina nebo teritorium. V klasické geografii představuje místo kousek prostoru, avšak místo na člověka působí svou atmosférou, určuje charakter a podstatu. *Musíme brát především potaz smysl, který místu dodává člověk, jak si místo osvojuje a co pro něj místo může znamenat* (Okénková, 2015).

Problém místa vzniká paradoxně proto, že význam místa se příliš často bere jako samozřejmý. Jako antropologové a jako obyčejní lidé žijící ve světě jsme stejně tak situováni v místě jako v čase nebo kultuře (Rodman, 1992).

Andalusie, do které města Roquetas de Mar spadá se řadí mezi španělské regiony s nejlépe vybudovaným odvětvím cestovního ruchu. Lidia Andrades-Caldito a kol (2013) tvrdí, že provincie Almería spolu s Cádizem, Huelvou a Malágou se specializují na takzvaný cestovní ruchu „sun and sand“ (v překladu slunce a písek), zatímco ostatní města jako je Córdoba nebo Granada na kulturní, venkovský nebo přírodní cestovní ruch. Dle mého osobního pátrání, které jsem během výzkumu podstoupila se tato skutečnost za poslední desetiletí změnila. Musíme brát v potaz, že zmiňovaný výzkum byla veden roce 2003. Zároveň přidávám shrnutí atraktivit města Roquetas de Mar a jeho okolí.

Provincie Almería, přesněji Roquetas de Mar se vyznačuje jak kulturním vyžitím, z jehož atraktivit mnohé spadají do světového dědictví UNESCO, tak přírodními krásami. Díky své turistické nabídce, historickými, kulturními i přírodními zdroji láká tisíce turistů ročně. Turistickým zdrojem rozumíme prvek, z kterého může vzniknout turistická činnost. Veškeré služby, které díky činnosti člověka umožňují turistickou činnost a uspokojí tak poptávku (Sancho, 1998).

Pláže okolí Roquetas de Mar jsou vyznamenány a certifikovány kvalitou „Q“. Jedná se o pláže La Bajadilla, Las Salinas, Serena, Aguadulce, La Romanilla a stejně tak pláž v Urbanizaci de Roquetas. Pláže obdržely i několik dalších certifikátů, a to především za přístupnost pláží FAAM, dále kvalitu ISO nebo FAAM GOLD, FAAM a ADEAC-FEE. Tato ocenění k propagaci cestovního ruchu jen pomáhají. Těmi nejznámějšími plážemi jsou pláže Aguadulce, La Ventilla, Los Bajos, Las Salinas, La Romanilla, La Bajadilla, Serena, Cerreillos a pláž v Urbanizaci pláž Urbanización (Alessa, 2019). Mnoho turistů především rediny cestující s dětmi si vybírají právě tento typ dovolené. Roquetas de Mar tedy splňuje jejich požadavky.

Historicko-kulturní nabídce dominuje Castillo de Santa Ana, o kterém jsem se již zmiňovala v kapitole č. dominuje maják, Plaza de Toros, kde se konají býčí zápasy a vedlejší muzeum, divadlo, archeologické naleziště La Ribera de Algaida nebo Ribera de Turaniana, které se nachází přímo v Aguadulce (Alessa, 2019). Mezi okolní atraktivitu můžeme zahrnout hlavní město provincie Almería, ve které se nachází Alcazaba z roku 995 (Petro, 1994). Královský klášter sv. Dominika (*Real Monasterio de Santo Domingo*) nebo katedrála z 12. století (Štěpánek, 1991).

Pobřeží je lemováno malými bílými městečky, tím nejznámějším je Mojacár. Mnoho cestovních kanceláří také pořádají výlety do nedaleké pouště Tabernas. Jedná se polosuchou poušť, ve které se natáčelo mnoho scén z westernových filmů, např. Indiana Jones od režiséra S. Spielberga. Filmová města byla zachována, a slouží jako turistická atrakce dodnes (Petro, 1994). Přední přírodní atraktivitou okolí je chráněná krajinná oblast sopečného původu Cabo de Gata. Ta byla oku 1980 oficiálně prohlášena za chráněnou, a to zejména díky své bohaté fauně, floře a podmořskému životu (Aznar Sánchez, 2003).

Pro nahlédnutí do mořského světa, výzkum a vzdělávání veřejnosti zde bylo vytvořeno akvárium. Tato soukromá vzdělávací instituce funguje od roku 2006, a jedná se o největší akvárium v Andalusii. Má více jak 2 miliony litrů vody a více jak tisíc exemplářů. Přestože je soukromá, představuje významnou turistickou atrakci nejen města Roquetas de Mar, ale celé Andalusie.

Podle výpovědi delegátky, pracující pro českou cestovní kancelář Ludmily, se mnoho turistů do měst Roquetas de Mar v obdobích svých dovolených vrací. „*Už se mi několikrát stalo, že se ke mně hlásili klienti, kteří tu byli minulý nebo předminulý rok*“. Podle jejich slov nabízí město Roquetas de Mar všechno, co od destinace očekávají. Moře, pláž, noční život a i kulturu.

2.9 Návštěvnost Roquetas de Mar

V této kapitole navazuji na kapitolu předchozí. Zohledňuji vztah mezi turistou a místem a zohledňuji přitom faktory, jež mohou být v takovýchto situacích rozhodující.

Pobřeží Costa de Sol je velmi oblíbené a láká miliony turistů ročně. Město Roquetas de Mar není výjimkou. Podle statistik z roku 2022 navštívilo město. Statistiky z roku 2023 jsem nepočítala, vzhledem k tomu, že ještě nezačala sezona, ale pro zajímavost, data od statistického úřadu Španělska uvádějí, že již v dubnu roku 2023 byla obsazenost nabízejících lůžek ve městě 45,66 %. (INE, 2023) Tyto údaje se skoro rovnají době před pandemií COVID19, která způsobila nejen Španělsku ale celému světu hluboké ztráty.

Nárůstu počtu turistů přispěl také rozvoj online platforem jako jsou Airbnb, Homeaway a Wimd.

Ve městě Roquetas de Mar se nachází celkem 78 hotelů, roku 2017 došlo k rozvoji online platforem jako jsou Airbnb, Homeaway nebo Wimd. Jenž přispěli k nárůstu počtu obyvatel.

2.10 Komplexní interakce turismu a jeho dopadů na sociální, kulturní a ekonomický sektor Roquetas de Mar a jeho okolí

Cestovního ruchu s sebou často nese i negativní dopady, které jsou jeho nedílnou součástí. Může se jednat o dopady ekonomické, sociální, environmentální, podle Palatkové (2012) může jít i o *střetávání rozdílných kultur, obohacování či degradace sociokulturního prostředí destinace*. V této kapitole se zaměřím na negativní dopady obecně. V metodologii poté přiblížím výpovědi mých výzkumných partnerů a to, jak negativní stránky turismu vidí oni.

Dopady cestovního ruchu se dotýkají téměř každé destinace. Můžeme je rozdělit podle několika charakteristik, avšak tou z velmi podstatných je dělení na vratné a nevratné (Pásková, 2003).

Ekonomické dopady na danou destinaci mohou tamním obyvatelům zvyšovat ale stejně tak snižovat životní úroveň. Sezónnost je jedním z negativ, kterým se ale v typu destinace jako je Roquetas de Mar nedá vyhnout. Příliv turistů je zde především od května do září. Místní obyvatelé se tedy „snaží vydělat co nejvíce, aby s tím poté celý rok vyžili. V zimních měsících přílišná poptávka po jejich podnicích totiž není, především v Urbanizaci de Roquetas. *Stejně tak, jako dochází k poklesu poptávky a malým podnikům to může přinést obrovské ztráty, dochází i ke ztrátě zaměstnání, a to především v hotelnictví.*

3 Metodologie výzkumu

Záměrem praktické části této práce, tedy mým kvalitativním výzkumem, byla percepce místních obyvatel v kontextu turismu, v oblasti přímořského města Roquetas de Mar. Na začátku jsem svůj výzkum vedla jiným směrem: nejprve jsem si stanovila základní výzkumné otázky a soustředila se na vznik turismu a přeměnu místa na turistické město. Avšak při prvním rozhovoru s výzkumnou partnerkou, jsem si všimla zajímavého pohledu na turisty, proto jsem se rozhodla na tuto skutečnost zaměřit, otázky modifikovat a své další rozhovory vést tímto směrem. Což je dle Jana Hendla (2016) typické pro kvalitativní výzkum. Pro tuto práci jsem si tedy zvolila kvalitativní výzkum spolu s etnografickým, a to především kvůli charakteru jednotlivých výzkumných partnerů. Ty bych mohla rozdělit do několika skupin, ať už podle genderu, věku či národnosti.

3.1 Výzkumný nástroj

Svůj výzkum jsem vedla především prostřednictvím rozhovorů a zúčastněného pozorování, které je považováno za jednu z nejdůležitějších metod kvalitativního výzkumu (Hendl, 2005). Vzhledem k mému empirickému typu vědeckého postupu, jsem použila výzkumné metody, které do něho řadí Martin Sebera (2012) – pozorování a následnou analýzu. Pozorně jsem poslouchala výpovědi svých výzkumných partnerů, a spolu s tím se zaměřila na jejich chování, jednání, kladla důraz na ty nejdrobnější detaily v jejich výpovědích a tím shromažďovala etnografická data (Janeček, 2014). Volila jsem většinou otevřené otázky, abych svým výzkumným partnerům navodila pocit běžné konverzace, a přitom pozorovala jejich chování během odpovědí. Strávila jsem v místě, kde můj výzkum probíhal, několik měsíců, proto jsem schopna identifikovat jejich odpovědi, spolu s jejich chováním v běžných situacích.

3.2 Výběr vzorku

Výběr vzorku dotazovaných jsem se snažila složit takový, abych měla výpověď od odlišných věkových kategorií a mohla tak následně porovnat, jak přeměnu místa vnímají jednotlivé generace, a jak se jejich pohled na turismus liší. Stále v kontextu uvědomění si, že kvalitativní výzkum nemůže být generalizován. Zkoumaným vzorek se skládal ze 14 osob, 7 mužů a 7 žen. Jejich věkové rozmezí bylo mezi 26-89 lety. Výběrem jsem si vymezila spodní věkovou hranici a to 25 let. Přestože byl výzkumný vzorek náhodný, snažila jsem se, abych získala výpovědi od všech generací.

V kapitole o proměně gastronomie, jsem ale chtěla získat i pohled turistů. V rámci rozšíření vzorku jsem se proto dotázala několika turistů. Turistů bylo dohromady 6 a jejich výběr byl zcela náhodný.

V kapitole č. 4.8, jsem si dovolila rozšířit výzkumný vzorek ještě o jednu výzkumnou partnerku. Především kvůli získání pohledu „někoho z oboru“. Jednalo se o delegátku z české nejmenované cestovní kanceláře, která v Roquetas de Mar již několik let bydlí.

3.3 Prostředí výzkumu

Výzkum probíhal ve městě Roquetas de Mar, které jsem představila již v úvodních kapitolách. Pro toto místo jsem se rozhodla na základě předchozí zkušenosti, kterou jsem zde za doby mého pracovního pobytu získala. Moment, kdy jsem se rozhodla zkoumat tuto oblast s cílem přeměny místa, nastal po absolvování předmětu Antropologie turismu s PhDr. Markem Halbichem, Ph.D. Můj pobyt zde byl několikaměsíční, což mi umožnilo dlouhodobé pozorování rozvoje krajiny, města a pohledu na celou situaci místních obyvatel.

3.4 Etika výzkumu

Zúčastnění na mém výzkumu bylo zcela dobrovolné. Od svých dotazovaných jsem si vyžádala informovaný souhlas a všechny jsem předem seznámila se záměrem dotazování a také s tím, že jejich výpovědi budou anonymizované, avšak v rámci mé bakalářské práce následně veřejně (Kratochvíl, 2016). V práci jsem ale zachovala jejich ročník narození. Křestní jména nahradila náhodně vybranými jmény, a to pro lepší čtivost mé bakalářské práce, a především kvůli rozeznání výpovědí jednotlivých generací. Jejich pravá jména a získané údaje jsou uchované a zabezpečené v mém počítači, aby nedošlo k jejich úniku.

3.5 Charakteristika potenciálních výzkumných partnerů

Osob podílejících se na mém výzkumu bylo dohromady 14, všechny španělské národnosti. Jejich jména byla změněna na přezdívky, kvůli zachování anonymity a etiky výzkumu.

Carmen: 26 let, studentka agronomické fakulty v Almerii. Její rodina vlastní restauraci v jedné z nejmén turistických částí města. La Urbanización de Roquetas. Přes léto zde pracuje, setkává se tedy denně s turisty.

Esperanza: 33 let, zaměstnaná v agentuře, zastřešující turismus v Almerii. Celý život žije v Roquetas de Mar. Založila si zde vlastní podnikání.

María: 58 let, narozená v Rubite (Granada), ve 14 letech spolu s celou rodinou imigrovala do Roquetas de Mar především kvůli pracovním podmínkám, kterými v tu dobu byla práce ve sklenících a obdělávání zeleniny. V Roquetas de Mar žije dodnes. Momentálně vlastní několik ubikací, jež pronajímá přes stránku Airbnb. Denně se tedy setkává s turisty.

Dolores: 58 let, bývalá zaměstnankyně městského úřadu Roquetas de Mar. V Roquetas de Mar bydlí celý život. Její manžel pracuje u policie.

Isabela: 81 let, bývala farmářkou, později si spolu s manželem otevřeli restauraci v Aguadulce a poté obchod s potravinami v Urbanizaci de Roquetas. Momentálně restauraci přenechali synovi.

Anna: 43 let, vlastní malý obchod/stánek s ovocem a zeleninou. Celý život bydlí v Roquetas de Mar.

Lourdes: 38 let, učitelka na základní škole. Přes léto pořádá anglické příměstské tábory pro děti. Často s nimi tráví čas i zahraniční děti, jejichž rodiče vyrazili do Roquetas na dovolenou.

Pablo: 26 let, student, který přes léto pracuje jako animátor v hotelu v Urbanizaci.

Manolo: 33 let, architekt, žijící v části Roquetas de Mar, Aguadulce.

Diego: 65 let, v osmdesátých letech se přistěhoval spolu s rodinou z Órgivy do Roquetas de Mar. Primárně z ekonomických důvodů. Dnes vlastní obchod se suvenýry v Urbanización de Roquetas de Mar.

Andrés: 89 let, Andrés je již v důchodu. Vlastní několik desítek kilometrů dlouhé skleníky v Roquetas de Mar a v El Ejidu.

Antonio: 45 let, manažer nejmenovaného hotelu v Urbanizaci de Roquetas de Mar.

Juan: 56 let, číšník v tapas baru v Aguadulce.

Emilio: 62 let, narozen v Roquetas, vlastní stavební firmu, která se specializuje na výstavbu velkých budov/hotelů.

3.6 Výzkumná strategie

Rozhovory byly vedeny ve španělském jazyce a následně překládány do jazyka českého. Využila jsem především narativní metodu, jež mi svým nestandardizovaným dotazováním pomohla k lepšímu pochopení situace a otevřenosti dotazovaných. Dotazované jsem nechala volně vyprávět, popřípadě poté kladla doplňující otázky (Schütze, 1999). S některými výzkumnými partnery jsem strávila několik dní a pokládala jim otázky během každodenních aktivit, nemohu tedy stanovit, jak dlouhé jednotlivé rozhovory byly. Jako etnograf jsem se tedy *otevřeně nebo skrytě zúčastňovala každodenního života po dlouhou*

dobu, pozorovala, co se děje, poslouchala, co se kde říká, kladla otázky a shromažďovala všechny dostupná data (Hammersley, 1998).

Vzhledem k přímé komunikaci s informátorem v jeho mateřském jazyce, jsem se tak vyhnula zkreslení výpovědí, to pro můj výzkum bylo velkou výhodou (Budilová, 2014). Data v mém výzkumu zahrnují terénní poznámky, které jsem koletovala během rozhovorů a stráveného času s mými výzkumnými partnery, fotografie a osobní komentáře, které jsou pro kvalitativní výzkum typické (Hendl, 2005). Všichni byli velice otevření a náš rozhovor doplňovali zajímavými příběhy. Použila jsem narativní metodu (Hendl, 2012). Co se týče technik dotazování, pokládala jsem spíše otevřené otázky, a nechala výzkumné partnery vyprávět.

3.7 Výzkumné okruhy

Otázky jsem zařadila do okruhů otázek obecných, týkajících se jejich představení, odkud pochází, čím se živí apod., otázek týkajících se rozkvětu Roquetas a jeho přeměny na město turistické, dále na jejich pohled na spokojenost s turismem a turisty, a nakonec otázek doplňujících.

Okruhy, kterých jsem se ale držela byly:

- Percepce přeměny města na město turistické
- Vnější efekty turismu (noční klid, kriminalita, nepořádek, environmentalismus)

Několik svých výzkumných partnerů jsem znala osobně, zbytku z nich jsem byla představena nebo doporučena, přešla jsem tedy na metodu sněhové koule, což pro mne bylo jen přínosem (Sampling, 1997). Naše rozhovory byly neformálního typu. Dle mého názoru to byl jeden z faktorů, proč byli tak otevření. Při pozorování mi bylo přínosem především to, že jsem jimi nebyla vnímána, jako turistka, ale ani jako místní. Dále pak to, že jsem se zajímala o to, jak se cítí být obklopeni turisty, což je ve většině případech naopak. Sama sebe bych tedy označila za badatele *insidera*. Přesto jsem si ale držela značný odstup, abych byla následně schopna vytvořit dobrou analýzu (Budilová, 2014).

4 Interpretace získaných dat pomocí získaných rozhovorů

V době, kdy jsem začala uvažovat o vhodném tématu své bakalářské práce, jsem docházela na předmět pod vedením pana doktora Halbicha Antropologie turismu a mobility. V tomto období jsem pracovala v cestovním ruchu, takže jsem již nějaký pohled na toto téma měla.

Četla jsem mnoho textů, týkajících se turismu, ale moc jsem se neselektovala s těmi, kteří by se zabývaly místními obyvateli a jejich pohledu na turismus. Prodírali jsme se všemi tématy, jenž s turismem souvisí, ale převážně jsme se na pojem turismus dívali ze všech možných úhlů pohledu. Na základě toho, jsem se rozhodla do tématu položit, odjet na andaluské pobřeží, a najít odpovědi sama.

Cestovní ruch jako činnost má mnohočetné vazby na řadu dalších odvětví a činností. Takovýto fenomén s sebou přináší řadu pozitivních tak negativních dopadů (Palatková, 2013). Ekonomický, hospodářský nebo kulturní rozvoj, vytváření pracovních míst a spoustu příležitostí pro místní obyvatele. Jak již v úvodu zmiňuji, rozhodla jsem se zaměřit převážně na negativní dopady. Následující podkapitoly jsem rozdělila na negativa plynoucí z rozhovorů s mými výzkumnými partnery a následně jsem jejich výpovědi porovnávala.

4.1 *Jak by nám mohli vadit? Vždyť je to naše obživa!*

Jak již zmiňuji v kapitolách výše, turismus v Roquetas de Mar vznikl roku 1967. Přestože se datuje od tohoto roku, turismu začal vznikat mnohem dříve (před tím, než jsem výzkumem začala, chtěla jsem získat výpovědi všech generací). Většina mých výzkumných partnerů se již do rozvoje turismu narodila, nebo s ním vyrůstala. Maríá se k turismu vyjádřila takto: *Bezmyšlenkovitě bych ti řekla, že mi tu nevadí, přeci jen, žijeme z nich. Když se nad tím ale zamyslím, našla bych hned několik věcí, se kterými úplně spokojená nejsem. Ale přeci jen, dnešní mladí se chovají podobně, to není jen turisty*

Maríá pronajímá několik ubikací přes stránku Airbnb. Doptávala jsem se na její zkušenosti, obecně je shrnula jako pozitivní. *Díky Bohu jsem nikdy žádné špatné zkušenosti neměla. Juan: Kdyby sem turisti nejezdili, musel bych zavřít restauraci. 80 % návštěvníků jsou turisti. Ono moc místních do Urby nezavítá. Byla vlastně vystavena jen pro turisty.* (pozn. autora Urbanizaci Roquetas de Mar říkají místní *Urba/ La Urba*). Určitá část účastníků mého výzkumu se k této situaci vyjadřovala pozitivně. To bych připodobňovala zejména tomu, že mnoho z nich pracuje v cestovním ruchu. Přes léto tedy vydělají určitý obnos peněz, ze

kterého potom po celý rok s částečnými výdělky, avšak už ne takové výše jak pře letní měsíce žijí.

Andrés se k tomuto tématu vyjádřil takto: *Já osobně z turismu nic nemám. Vzhledem k tomu, že jsem už v důchodu. Není to ale tak dávno, co jsem pracoval v zemědělství. Finanční přínos z cestovního ruchu se mě tedy nikdy nedotkl.* Andrés nemá spojený cestovní ruch ve městě s finančním výnosem, nepracuje a ani se nepohybuje v turismu. Celou situaci vnímá spíše negativně. Zmiňuje se o vysokých sazbách za potraviny, které tu převládají převážně v letních měsících. Cítí se být znevýhodněn.

Anna: *V období covidu to tu bylo takový prázdný pustý. Až mi to bylo nepříjemné. Nevím, jestli můžu mluvit za všechny, ale já už jsem zvyklá na to, že je město plné lidí.* Anna sama sebe označuje za společenskou. Vlastní malý obchod/stánek s ovocem a zeleninou přímo na hlavní promenádě Urbanizace. *Ráda se s turisty dám do řeči. Když jsou milí, dám jim kus ovoce jen tak, dělá mi to radost.* Anna se zmiňovala i o tom, že za ní turisté chodí pro radu, co ve městě navštívit. Z toho, jak sama říká, má vždycky radost. *Ráda slýchám, že se někdo chce dozvědět něco více o mém milovaném městě.* V Anině případě jde především o obohacení sociálního života.

4.2 Turismofobie v kulturním a sociálním kontextu

Ačkoli jsem averzi k turistům vnímala pouze u některých mých výzkumných partnerů, přijde mi i přesto přínosné, ji do této práce zahrnout. Uvědomuji si, že tento koncept nemůže být generalizován na základě pouze omezeného počtu na sobě nezávislých obyvatel města Roquetas, kteří se mi o této skutečnosti zmínili. Přináším tedy shrnutí jejich výpovědí týkající se averze k turismu. Svůj výzkum jsem porovnála s výzkumem z roku 2018, který vedl Claudio Milano ve španělské Barceloně. Snažila jsem se v něm najít znaky výpovědí od mých výzkumných partnerů a porovnat je.

V dnešním světě se fenomén cestovního ruchu vyvíjí nezastavitelnou rychlostí, a přináší tak s sebou několik negativních dopadů. Řetězec nespokojených projevů, mezi které patří pochody, protesty, obsazování veřejných prostranství, demonstrace se staly produkčním modelem turistického průmyslu, a spolu s výzvami a nerovnými příležitostmi společenství zasazený do nového paradigmatu mobility (Milano, 2018, Hannam, 2008).

Masový pohyb turistů, který datujeme od 19. až 20. století, a to především kvůli důsledkům konsolidace průmyslové revoluce a práva na dovolenou (Rux, Chalupa, Janoušková, 2015).

Nadměrný turismus má ale především své stinné stránky. Je schopen způsobit nerovnováhu v místní ekonomice, například nadhodnocováním cen pro místní obyvatelstvo, nebo narušení vztahů mezi obyvateli města a turisty. Tento nevyvážený model se nazývá *overtourism*, a z něho následně může vznikat fobie (*turismofobia*). Tento model se vyskytuje především v turistických destinacích, které jsou spojeny s městem. Roquetas de Mar je tohoto modelu skvělým příkladem. Destinace jsou otevřené turistům, nemají stanovený omezený počet přijíždějících turistů, tím ale dochází k nerovnováze mezi komerční činností a každodenním životem obyvatel, ze kterého mohou vznikat nepokoje (Jover, Díza Parra, 2020).

Výše zmiňovaný výzkum vyplynul z debaty politické propagandy, sociálních hnutí a stížností sousedských sdružení. Vycházel z hypotézy, že tento vývoj není novým jevem, a zároveň se zaměřoval na důvody, jež sociální nepokoje vyvolávají. V druhé kapitole studie Milano poukazuje na nesprávné používání terminologie *overtourism*. Nejedná se totiž o vyčerpání určitých zdrojů, které jsou pro danou činnost vyhrazeny či poskytnuty, ale o porušení podmínek, které jsou nezbytné pro uspokojivou turistickou činnost všem zúčastněným stranám. V našem případě tedy jak pro místní obyvatele, tak pro přijíždějící turisty.

Zmiňuje několik příkladů, které patří do kontextu využívání místního prostranství, obývání vodních zdrojů, gentrifikace venkova apod. (Milano, 2018, Cole, Browne 2015, Gascón 2016). Příkladem z okolí Almerie bychom na tomto místě mohli uvést plánovanou výstavbu hotelu v přírodní rezervaci Cabo de Gata nedaleko Almerie. Té jsem se ale více věnovala v podkapitole č. 4.9.

Stížnosti, které Milano ve své studii zmiňuje se úzce shodují s výpověďmi mých výzkumných partnerů. Přestože jeho výzkum probíhal v Barceloně, smýšlení místních lidí se shoduje se smýšlením obyvatel Roquetas de Mar. Jde zde zejména o rostoucí ceny bydlení, přetíženost a privatizace veřejných prostranství, snížení kupní síly, vysoká nerovnováha v počtu turistů a místních obyvatel, nejistota v zaměstnanosti nebo dopad na životní prostředí. Turismus je většinou doprovázen i dalšími faktory jako je rozmach turistických podnájmů nebo oslabení socioekonomické situace místních obyvatel. (Milano, 2018). Vztah mezi fenoménem cestovního ruchu a sociálními hnutí jsou především chápány z hlediska vykořisťování a odporu (Milano, 2018, Owens, 2008).

První zmínky o averzi na turisty přišla od mého výzkumného partnera Andrése. Andrésovi je 89 let, v Roquetas žije celý svůj život. Zmiňoval začátky turismu, kdy se

v Urbanizaci začaly stavět první hotelové komplexy. Vzpomínal na svého kamaráda, který jak on říká *položil první kámen k výstavbě hotelu Mediteráneo Bay*.

Andrés se celý život živil zejména zemědělstvím. V dnešní době vlastní několik skleníků. Pozitivně se oháněl vznikem turismu, avšak pouze co se týká prvopočátků turistického ruchu v Roquetas de Mar. *V 60. letech k nám jezdili převážně turisti z jiných provincií, bylo příjemné se pobavit s někým, kdo není odsud ale je stejné národnosti*. Mnoho zahraničních turistů zde dle statistik INE nebylo. Avšak když došlo k rozvoji masového turismu a turismus byl vnímán jako fenomén, turistům začalo přibývat. Se zvýšeným počtem turistů se zvyšovaly i ceny v místních podnicích. Andrés: *O tom, jak je v Urbě všechno drahé ani nemluví. Dcera mě většinou vozí nakoupit, kdybych byl odkázán jen na sebe, a musel jít nakupovat do Urbanizace, nechal bych tam spoustu peněz*.

Mám tohle město rád. přeci jen narodil jsem se tu, ale nedokážu strpět to, že já, jako místní, už v nějakém tom věku si ráno nemohu dojít pro pečivo. Ty fronty, které se tu přes léto tvoří jsou neskutečné! Ulice jsou přeplněné, autobusy jsou přeplněné, raději nikam nevyházím. Andrés se zmiňuje především o množství turistů, které do Roquetas de Mar v létě zavítá. Stěžuje si na přeplněnost veřejného prostranství. *Dříve jsem býval společenský, ale co je moc, to je moc*. Přetlak turistů způsobuje místním nekomfort. Tím, že se Andrés zmiňuje o přeplněnosti místních autobusů, vyzdvihuje tak nemožnost konání jeho běžných denních aktivit.

Andrés se chodí několikrát do týdně dopoledne procházet, nebo posedávat na lavičce nedaleko kostela svaté Any. Zmiňoval se o fotících se turistech na hradbách kostela, po kterých je zakázáno chodit. *Nerespektují nás, nerespektují naše město, chovají se jako hulváti, nechávají po sobě všude nepořádek a jsou hluční. Přijedou do našeho města a ani špetka respektu. No to si přeci nenechám líbit* Na mou doplňující otázku, zdali měl někdy přímý konflikt s turistou odpověděl takto: *No samozřejmě že ano, sedím tam a koukám na ně. Nenechám si to líbit*. Dodal, že v létě často odjíždí na dva až tři měsíce do jeho domu v Lanjarónu³, a to především kvůli počasí. Velkou roli hrají ale i turisté.

V rozhovoru jsme došli k tématu pandemie COVID-19. Andrés se k tomu vyjádřil takto: *Stejně sem ten vir přitáhli turisti*. Takovéto výpovědi svědčí o neznalosti všech dostupných údajů či zkresleného názoru jedince. Andrés se zmínil o obavách, které má z onemocnění kvůli přeplněnosti města. Spojitost COVIDU-19 a turismu jsem slyšela pouze od něj. Isabela (81 let), která se stejně jako Andrés negativně vyjadřovala k masovému

---

³ Horské město, kde je kvůli lokaci v létě příjemněji, než v Roquetas de Mar.

turismu konstatovala, že ...*covid vznikl z důvodů nedodržování pravidel, nechci to ale házet jen na turisty. Avšak ti mají s dodržováním pravidel, co tu máme nastavena obzvlášť problém.* I Isabely jsem se ptala, zdali o pojmu overtourism nebo turismofobie někdy slyšela, odpověď byla negativní, avšak po vysvětlení se s definicí těchto pojmů ztotožnila.

Isabela se zmiňovala převážně o zdražení veškerého zboží v letní sezóně. Nejen potravinovým zbožím, ale i vzrůstajícími nájmy. Isabela bydlí v pronajatém bytě v centru Urbanizace. Majitel bytu, ve kterém Isabela bydlí využívá letní sezóny ke zvyšování nájmu. Smlouvu od něj dostane vždy na rok, a každým rokem se dle její výpovědi minimálně o 5 % zvýší.

Tyto skutečnosti mohou podle Milana (2018) zapříčinit pocit nerovnosti a stejně tak záměrem k vytvoření platformy se záměrem čelit turistickému tlaku v hostitelských destinacích (Milan, 2018).

Dalším aspektem, který byl zmiňován byla frustrace z rychlosti měnící se autenticity města. *Děsí mě to, jak rychle se všechno mění. Bydlím tu celý život a už to tady nepoznávám.* Isabela hovořila o komercializaci celého města, kvůli kterému dochází ke ztrátě tradicím a místního charakteru. *Rozumím globalizaci, rozumím tomu, že nic nezůstane věčné, ale lidé z jiných zemí, kteří se snaží přeměnit autenticitu Španělska, a především autenticitu Andalusie jen proto, aby z toho vytěžili peníze, to se mi tedy nelíbí* dodala.

V květnu roku 2015 vznikla v Barceloně městská vláda *Barcelona en Comú*, která se přislíbila o regulaci cestovního ruchu. Ve stejném roce bylo založeno hnutí *Assemblea de Barris para un Turismo Sostenible*, jenž otevřelo debatu o čelení přelidnění Barcelony turisty a dalo si za cíl zvrátit triumfalistický narativ o cestovním ruchu (Milan, 2018). Podle dostupných zdrojů a dotazování mých výzkumných partnerů v Roquetas de Mar a ani v Almerii nic takového doposud neexistuje. Začala se ale formovat myšlenka o vytvoření sítě měst a území, které by odsoudili turistické vyvlastňování na základě různých skutečností, souvislostí a společenského vnímání problému (Milan, 2018).

Po provedení výzkumu jsem zjistila, že obyvatelstvo pojem overtourism nezná, a to zejména proto, protože město Roquetas de Mar je turistickým střediskem a jsou na turisty již zvyklí. Po vysvětlení pojmu se ale několik výzkumných partnerů s jeho definicí ztotožňovalo. Avšak je zřejmé, že fenomén nadměrného cestovního ruchu je důsledkem masifikace cestovního ruchu. To se může stát pozdějším důvodem ke vzniku turismofobie.

Mezi hlavní faktory averze k turistům, které byly zmiňované patří znečištění, nárůst cen, přeplněnost ulic, nárůst krádeží a s ní spojené kriminality a nedostatkem vody.

Obyvatelé, se kterými jsem hovořila se turismu nebrání, ale usilují o regulaci turistických toků. Je pro ně důležité, aby ve městě žili spolu s turisty v harmonii.

Milan (2018) celou situaci připodobňuje k neoliberalní turistické politice, která byla globálním městům vnucena od konce minulého století. Jako možné řešení situace navrhuje strukturální změnu ekonomického modelu.

4.3 Antropologická reflexe negociace nočního klidu

Antropologie, jakožto vědní disciplína zkoumající kulturu, lidskou společnost a její interakce, koncept problematiky významu nočního klidu a jeho sociálního kontextu může být v turistické destinaci, jež obývají i místní poněkud stěžejní.

Očekávání turistů, kteří přijíždějí do turistických letovisek se může lišit od účelu, za kterým přijíždí. Někteří přijíždí za zábavou, někteří za relaxací. V procesu rozhodování, jaký hotel si pro svou dovolenou vyberou hrají roli různé výkonnostní prvky. Jedním z nich určujících faktorů je umístění hotelu. Z turistických výzkumů (Langer, 1996), které byly vedeny v Rakousku, Německu a jižním Tyrolsku, že turisté považují za hlavní problém dopravu. Výzkumy ve Švýcarsku poukázali na nadprůměrnou obsazenost hotelových středisek bez dopravní zátěže (Langer, 1996). Studiích o turismu a turistech je mnoho, ale o dopadech na místní obyvatele, žijících v turistické destinaci, kteří s touto skutečností nic nezmohou nikoliv.

Místní obyvatele, kteří přichází dennodenně do kontaktu s turisty a stávají se tak součástí cestovního ruchu ať už jsou s nimi v přímém kontaktu (práce v turistickém ruchu) či nikoli. Ke kolizi může docházet v momentě, kdy nejsou respektovány požadavky místních obyvatel, mezi které mimo jiné patří noční klid.

Město Roquetas de Mar se snaží v tomto ohledu vyjít vstříc oběma stranám, jak turistům, tak místním obyvatelům. Noční klid je ve Španělsku stanoven od 22:00 do 6:00. Ve městech ale existují speciální vyhlášky, jež tuto dobu prodloužují. Město Roquetas de Mar není výjimkou. Prodloužená doba nočního klidu v Urbanizaci de Roquetas tak všem umožňuje hlasitou zábavu o něco déle.

Zachování harmonické rovnováhy mezi místními obyvateli a mezi turisty na dovolené je důležité nejen pro fungování města ale i pro kvalitu života jednotlivců. Dodržování nočního klidu je jedním z klíčových faktorů pro fungování této harmonie (Bromberek, 2000). Turisté si užijí svou dovolenou, a místním se dostane kvalitního spánku. Všimla jsem si, že je po městě rozmístěno několik nápisů a značek, jež turisty dokonce upozorňují na dodržování nočního klidu.

O dodržování nočního klidu jsem si chtěla promluvit s místním starostou Gabrielem Amatem. Zajímalo mě, kolik místních opravdu bydlí v Urbanizaci de Roquetas a zdali si někteří na hluk stěžují. Jak jsem již zmiňovala, k starostovi Amatovi jsem se nedostala. Avšak podle zaměstnankyně městského úřadu a veřejně dostupných statistik Národního statistického institutu (INE) jsem zjistila, že Urbanizace de Roquetas je opravdu z většiny pouze turistická. Počet obyvatel města Roquetas k roku 2022 byl 107 332, z toho v Urbanizaci jich má trvalý pobyt 4. 550. Mnoho lidí zde má především svá letní sídla.

Navštívila jsem dva hotely přímo v Urbanizaci. Hotel Mediteráneo a jeho sousedící hotel Zoraida. Oba hotely jsou mají své animačními programy. Na recepci jsem se zeptala, zdali jim nebude vadit, když se po hotelu porozhlédnou. Přišla jsem především ve večerních hodinách, abych si ověřila, jestli se zde noční klid dodržuje. Manažeři hotelů mi odpověděli, že se noční klid snaží dodržovat, a to tedy do půlnoci. Místní si prý v hotelu nikdy nestěžovali. Jediní, kdo si kdy na hluk na recepci stěžoval byli hosté, ale to většinou řešili výměnou pokoje.

Od mých partnerů jsem se dozvěděla, že v turistické části města je tato doba prodloužena. Avšak jsou zde na klid v nočních hodinách náchylní. Za pouštění hlasité hudby mimo povolenou dobu a rušení tak nočního klidu hrozí pokuta ve výši až 2 400 euro. Za dva večery, co jsem v hotelech strávila, začínali večerní show kolem 22:00 a skončili o 00:00-00:30. Po 00:30 už nebyla nikde slyšet žádná hudba.

Při rozhovorech s mými výzkumnými partnery jsem se zaměřila na tento okruh. Několik z nich bydlí v části města, kde je větší koncentrace turistů, a především kvůli hotelovým komplexům. Esperanza se k hluku vyjádřila negativně: *Často v noci nemůžu spát, ten hluk je hrozný, ale nepřisuzuji to pouze turistům, i když nějaký podíl na tom určitě mají.* Esperanza bydlí v Roquetas de Mar, kousek od hotelu Colonial, který jako jeden z mála nenachází v Urbanizaci. *Alespoň v hotelu dodržují naše odpolední siesty, kdyby mi pod okny v pět hodin odpoledne hrálo mini disko, přemýšlela bych o stěhování. S tímhle totiž člověk nic neudělá* dodala. Manolo se k této skutečnosti vyjádřil takto: *Kolem mého domu žádný hotel není, na hluk z hotelu si tedy stěžovat nemohu.* Jejich výpovědi se neshodují převážně kvůli místě jejich bydliště. Eperanzy domov se nachází na začátku Roquetas de Mar, při příjezdu z Aguadulce, naproti hotelu Colonial. Na druhou stranu Manolo bydlí v klidné části Roquetas, kde poblíž není žádný hotel, klub či bar. Na hluk si tedy podle jeho slov nemůže stěžovat.

Je pochopitelné, že rušení nočního klidu v letoviscích, je obecně známým faktem. Město Roquetas de Mar se ale s touto skutečností snaží dělat maximum. Z mé osobní

analýzy různých forem nočního ruchu jsem zjistila, že většina barů se obecně platná nařízení snaží dodržovat. Restaurace zavírají okolo půlnoci. Bary a diskotéky kolem páté až šesté hodiny ranní. Většina z nich je ale uzavřená, takže případná kontroverze a rozpory mezi potřebami obyvatel moc často nevzniká.

4.4 Nechávací po sobě všude nepořádek!

Udržování čistoty v turistických letoviscích je jedna ze zásad, na kterou se města spojené s turistickou destinací zaměřují. Větší počet lidí znamená více odpadu, a město se proto snaží udržovat pořádek, jak jen to jde.

Pro městský úřad Roquetas de Mar je údržba města velmi důležitá, a proto se do ní snaží vložit co nejvíce. Údržbu veřejného úklidu v Roquetas de Mar zajišťuje společnost Urbaser, která je ve Španělsku velmi rozšířená, a své služby poskytuje více jak 100 obcí. Město disponuje dohromady 66 kontejnery, jejichž seznam je k nahlédnutí na stránkách města. V samotné Urbanizaci se jich nachází 9. Město je vybaveno 45 zametacími vozíky, z toho 6 z nich je motorových, vysokotlakovými zametacími zařízeními, určenými speciálně pro promenády, takzvané zametací týmy, kteří pracují každý den v roce. V létě je k dispozici dalších 14 pracovníků, kteří s úklidem pomáhají o nedělích a svátcích a udržují tak město v naprosté čistotě.

V posledních letech se Roquetas de Mar zaměřilo na obstarávání veřejných prostranství, mezi které patří parky, náměstí a zahrady. Kvůli zanedbanosti nesplňovaly podmínky pro užívání. Město je proto přestavilo tak, aby mohla plně sloužit lidem. Starosta Gabriel Amat píše na stránkách města, že cítí nesmírné uspokojení z uskutečnění plánu na zlepšení veřejného prostranství zahradami, dětskými hřišti, osvětlením a uličním mobiliářem.⁴ Všimla jsem si, že město taktéž disponuje bezbariérovými přístupy na úřady ale stejně tak na pláž a do moře (viz. příloha č. 4).

Dle výpovědi mé výzkumné partnerky, jež byla na městském úřadě zaměstnaná, existuje jisté zřízení, které se snaží v co nejkratším čase snaží opravit mimořádně vzniklé události, které jsou obyvateli hlášeny. Požadavky obyvatel tu jsou velmi pečlivě vyslýchány. Toto tvrzení jsem si ověřila i na stránkách města, kde je to lehce dohledatelné. Tomuto zařízení se říká *Brigada de Intervención Urbana*.

---

⁴ https://roquetasdemar.es/el-ayuntamiento/areas-municipales/agenda-urbana/medio-ambiente-y-salud/#Circular_Informativa

Dolores: Je pravda, že město Roquetas de Mar těží hodně z turismu, avšak si nemyslím, že naši místní strádají. Za ty roky jsme vydali několik vyhlášek, které upravují předpisy tak, aby byli spokojeni jak turisté, tak místní. Koneckonců mi Španělé taky rádi trávíme čas venku někde na skleničce, tapas či na diskotéce, rušení nočního klidu se tu moc neřeší, alespoň si na něj nestěžuje zas tak moc obyvatel. Když někdo s něčím přijde, vyslechneme ho, zvážíme situaci a buď vyhovíme, nebo najdeme jiné řešení. Dle mého názoru se město snaží opravdu hodně ale to je pohled mě, jako zaměstnance (bývalého) místní to mohou vidět jinak.

4.5 Zvýšená kriminalita v období letních měsíců

Okolnosti, které s nárůstem lidí v období letních měsíců (červen-září) přicházejí, do určité míry ovlivňují, jak se místní cítí. Adolphe Quételet, belgický sociolog již roku 1842 ve své knize Pojednání o člověku a vývoji jeho schopností zmiňoval, jaký vliv má roční období na nárůst či pokles kriminality. Dle Quételeta v lidech horko rozněcuje vášně, na rozdíl od zimy, ta zvyšuje počet trestných činů na majetku. O změně kriminality, a počtu trestných činů v souvislosti se změnou sezóny, se už v roce 1891 ve své knize Zločiny a jeho příčiny zmiňoval William Morrison. Ten tvrdil, že pěkné počasí dává příležitost ke stykům mezi lidmi, a spolu se styky i kriminalitě. Jedna z otázek, na kterou jsem se v empirické části rozhodla zaměřit je míra kriminality v období letních měsíců a pocity místních. Abych získala dané statistiky, spojila jsem se se zaměstnavatelem městského úřadu Roquetas de Mar. Veřejně dostupných jsem jich moc nenašla.

Dolores, jenž je bývalou zaměstnankyní městského úřadu mi sdělila: *Město Roquetas de Mar se nevyznačuje velkou mírou kriminality, díky Bohu. Samozřejmě, že kriminalita je všude, ale že bych za mého působení na úřadě zaznamenala velkou míru kriminality, to ne, a s turisty spojenou už vůbec ne. Většinou se stali spíše oběťmi. Ukradená taška na pláži nebo v baru, ztracené nebo ukradené doklady a peníze nebo rvačka v opilosti. Jinou kriminalitu jsem nezaznamenala. Manžel pracuje u policie a nevzpomínám si, že by domu přišel s nějakým příběhem, ve kterém by figuroval turista.*

O kriminalitě jsem mluvila i s mými výzkumnými partnery. Většiny jsem se na ni musela sama dotazovat, nikdo z nich o ni nezačal mluvit sám. Usuzovala jsem tedy, že turismus s nárůstem trestných činů nemají příliš spojený. To se mi i potvrdilo. Převážná část mých výzkumných partnerů uvedlo, že nárůst kriminality v tomto období pociťuje. Pár z nich ale doplňuje, že tuto skutečnost nepřisuzují turismu a s ním spojeného nárůstu počtu lidí, jež se v ulicích shromažďuje. Jak uvádí Diego: *Kriminalita ve Španělsku je za mě docela*

vysoká. Ale co se týče Roquetas ne zas tak, jako třeba Almerie nebo velká města jako Madrid nebo Barcelona. Rvačky u baru jsou běžné ve všech městech, ať jsi, nebo nejsi turista. Nemyslím si, že zvýšená kriminalita tu panuje kvůli turistům. Na naopak, vidím je jako oběti, a to především kapsářů. Andrés Diega doplnil: Nemyslím si, že by turisti nějak vyváděli, to spíš naši mladí. Dolores vznesla zajímavou skutečnost, a to charakteristiku zločinu či kriminality: *Záleží, co vše se za kriminalitu považuje. Nemyslím si, že by turisti například kradli v obchodech, nebo utíkali bez placení. Čeho si ale všímám, nebo se doslýchám je, že nedodrží pravidla, jež jsou ve městě nastavena. Grilování na pláži se například nesmí, to moc turistů nerespektuje, a proto taky lítají pokuty.* Emilio: *Jediný, co mě teď tak napadá jsou odpadky, které po sobě všude nechávají. Kolikrát jsem si všiml, že když odcházeli z pláže, nechali tak plastové kelímky, obaly od zmrzlin nebo dokonce prasklá nafukovací lehátka. Všude kolem pláže jsou, co by 20 m ani to ne odpadkové koše. Nevidím takový problém v tom, odnést to tam. Nechci říkat, že by to místní „nikdy“ neudělali, ale určitě si našich pláží vážíme více a odpadky po sobě jen tak nenecháváme.*

V odpovědích výzkumných partnerů si můžeme povšimnout jistého propojení. Většina z nich se shodovala v tom, že nepřisuzují zvýšenou kriminalitu v letních měsících turismu. Dolores ale vymezuje kriminalitu, jako nerespektování pravidel, jež jsou městem stanovena. Grilování na pláži je v Roquetas de Mar a jeho okolí zakázáno, avšak podle ní toto pravidlo mnoho turistů nerespektuje. Emilio se zmiňuje o množství odpadu, které po sobě turisté na plážích zanechávají. Více o nečistotě letoviscích se zmiňuji v předchozí kapitole.

4.6 Turistická migrace

Přestože je turistická migrace velkým tématem v mnoha oborech, já se na ni v rámci této kapitola rozhodla zaměřit jen stručně, a to především z důvodu častého zmiňování při rozhovorech s mými partnery.

Migrace se stala předmětem zájmu mnoha vědních disciplín a pod jejím názvem se skrývá mnoho významů. Jandrourek (2007) definuje migraci jako *pohyb osob, skupin nebo větších celků obyvatel v geografickém a sociálním prostoru spojený s přechodnou nebo trvalou změnou místa pobytu*. Migrace je dále dělena dle základních kritérií. Henig (2007) ji dělí dle místa na mezinárodní a vnitrostátní, dle příčiny na dobrovolnou a nedobrovolnou, dle časovosti na permanentní nebo dočasnou (Rabušic, Burjanek, 2003). Zohlednit ale musíme i dobrovolnou a nedobrovolnou, do které může spadat nutnost opustit zemi z důvodu environmentální katastrofy ale i politické situace, pracovní migraci nebo studium

v zahraničí nebo třeba cirkulující migraci, jenž se vyznačuje pohybem mezi zemí původu a zemí, do které migrant míří (Rabušic, Burjanek, 2003).

Jedním z konceptů, na který jsem se rozhodla v této práci zaměřit je koncept lifestylové migrace. Lifestylová migrace neboli *Migrace za životním stylem není chápána jako pohyb primárně motivovaný získáním zdrojů pro existenci nebo jako vyhnání či vytlačení z místa původu. Spíše ji lze uvažovat v souvislosti pnutí, hledání a pábení na straně samotného migranta* (Bittnerová, 2023). Lifestylový migrant cestuje primárně za „lepším životem“, hledají místo s vyšší kvalitou života. Touha migrovat je tedy chápána jako reflexivní rozhodnutí (Kordel, 2014). Tento typ migranta je definován individuálními cíli, kosmopolitními postoji a povahou globálního světa (Bittnerová, 2023).

Teorie od Henriho Lefebvra o produkci prostoru se teoreticky pojí s antropologií prostoru. Výše zmiňovaný filozof pojednával o chápání procesu urbanizace a jejích důsledků v sociální realitě. Změnil způsob, jak je nahlíženo na prostorovou proměnu. Nahlížení prostoru *jako společenského produktu, jenž vzniká ze shod, rozporů v triádě praktik, reprezentací a lokalit* (Kordel, 2014). Cresswell (2006) tento typ migrace připodobňuje nomádství.

Mezi turismem a migrací je velmi úzká hranice. Karel O'Reilly ve svém článku *When is a tourist?* (2003) hlouběji zkoumá migrační zkušenosti britských migrantů ve Španělsku přesněji v Costa del Sol, kde provádím stejně tak já svůj výzkum. Migrační vzorce jsou úzce spjaty s historií cestovního ruchu, avšak musíme umět rozlišovat migranta od turistu (O'Reilly, 2003).

V rámci Evropské unie jsou Země kolem střeozemního moře nejvíce postiženy migracemi. Jedná se především o Řecko, Itálii a Španělsko. Nárůst počtu migrujících obyvatel vyvrcholil především v roce 2015, kdy vypukla migrační krize v celé Evropě. Almérie a její okolí, zahrnující město Roquetas de Mar nebylo výjimkou. Zde ale podle Garcii (2010) znamenala migrační vlna přechod od tradičního venkovského zemědělství k technologickému zemědělskému systému a přeformoval tak chudé obyvatelstvo na rozvinutý region *otevřený všem*.

Okolí Almérie, především od Roquetas de Mar po El Ejido bylo zastaveno plastovými skleníky (viz. příloha č.3). Došlo tak k velké zemědělské expanzi a rozsáhlé imigraci. Provincie Almería se stala nejrozsáhlejší skleníkovou oblastí na světě. Mnozí tuto transformaci považují za zázračnou (Sánchez a kol. 2011). Lidé z venkovských oblastí se začali byli pull faktory z důvodu ekonomické prosperity nuceni migrovat (Palát, 2014). Dle výpovědí mých respondentů se zde většina usadila a už nikdy nevrátila. María, jenž

participovala na mém výzkumu je původem z vesnice Rubite, která se nachází kousek od města a stejnojmenné provincie Granada. Spolu s rodinou emigrovali z finančních důvodů, když jí bylo 14 let.

4.7 Percepce transformace kulinařské kultury v Roquetas de Mar

V této kapitole jsem vycházela převážně z vědeckého článku *Anthropology of food and eating* od antropologů S. W. Mintze a Ch. M. du Bois. Propojenost gastronomie a cestovního ruchu nabývá v dnešní době velkého významu. Tvrzení od Oliveireho (Olive 2000, Sánchez-Cañizares, López Guzmán, 2012) jen potvrzuje, že *poznávání lokální kuchyně může být jednou z atrakcí destinace*. Propojenost sociálních aspektů jídla vystihli i sociologové P. Berger a F. Luckmann: *Biologická konstituce umožňuje lidem hledání potravy, ale neříká jim, co mají jíst. Jídlo proniká mnohem více sociálními než biologickými kanály, přičemž uvedené aktivity nejsou definovány pouze svými hranicemi, ale rozvinuly vliv na organické funkce.*⁵ Propojenost cestovního ruchu s gastronomií hraje v dnešní době velkou roli.

Španělská gastronomie je velmi známá, a ve světě velmi vyhledávaná. V posledních letech se pro mnoho lidí stala motivací k cestování. V každé části Španělska je trochu odlišná. Jana Novotná ve svém průvodci po Španělsku a Andoře rozděluje poloostrov Španělska na šest oblastí. Na severu jsou známí svými omáčkami, Pyreneje omáčkami z paprik, rajčat a cibule, v oblasti „cazuelas“ to jsou fazole, maso a husté omáčky, v levantské části je to rýže a v Andalusii to jsou ryby a pečené maso (Novotná, 1996).

Z Andalusie pochází mnoho kvalitních produktů, jenž jsou opatřeny chráněným označením produktu, kvůli kterým byli vytvořeny turistické gastronomické trasy, po jejich stopách se vydává nemálo turistů. Mezi tyto produkty patří zejména víno. Poptávka po gastronomickém cestovním ruchu, jenž by byl za cílem poznávat chutě španělských uzenin nebo sýrů je zatím velmi nízká (Dancausa Millán a kol. 2021).

Andalusie je označována jako gastronomická turistická destinace. Claudio Visentin v knize *Food, Agri-Culture and Tourism* mluví o propojenosti konzumace místních produktů v místě jejich původu. Mluví tak o pochopení a plného vychutnání si daného pokrmu v místě, v tomto případě zemi, kde daný produkt vznikl, či jeho provázaností tradicí (2011). Turisté přijíždějící do dané destinace mají možnost se seznámit s novými chutěmi a vůněmi, a přiblížit se tak k dědictví země. Tento zážitek turistům nabízí emocionální podnět, který

---

⁵ Dvořáková-Janů, V. Lidé a jídlo. Praha: ISV, 1999. Jídlo v základních kontextech věd a oborů, s. 14.

přispívá k celkovému zážitku dané cesty (Björk, Kauppinen-Räisänen, 2014, Smith, Costello, 2009).

Zájem o tento typ cestovního ruchu stoupá. Recepty jsou předávány z generace na generaci, z čehož vzniká kulturní i gastronomické bohatství (Dancausa Millán a kol. 2021). Mnoho lidí cestuje jen proto, *aby se najedlo* (Torres Bernier, 2003). Vzhledem k strukturálním problémům, s jejíž se země potýká, jako je opouštění mladé generace nebo nízká ziskovost, začínají se země více zajímat o cestovní ruch a turisty, jež by mohly přispět ke zlepšení jak finanční situace země (Visentin, 2011). Jako příklad v knize uvádí přeměnu italských starých budov a vesnic v blízkosti tzv uměleckých měst jako je například Florencie, jež jsou později nabízeny turistům (Visentin, 2011). To stejné můžeme říct o španělské nebo přesněji andaluské gastronomii. Jídlo významně přispívá ke spokojenosti turistů v dané oblasti. Propojenost gastronomie s turismem je tedy nezbytná. (Ab Karim & Chi, 2010).

Na rozmanitosti kuchyně v daných oblastech se odráží i vliv migrace obyvatelstva. Při mém výzkumu jsem se dostala k bakalářské práci, kde autorka zmiňuje výzkum z roku 2010 uvedený časopisem *Época*. Zabývá se oblíbeností brazilské kuchyně ve velkých městech Brazílie. Z výzkumu vyplývá, že 86 % respondentů jí pravidelně pizzu (více jak 50 % si jí dává více jak jednou týdně) v Sao Paulu je to 95 %, v Rio de Janeiro 83 % a v Recife 79 %. Nad brazilskou kuchyní o 22 % dominuje čínská kuchyně, o 19 % je to americká kuchyně a její pověstné hamburgery z řetězců McDonald. ⁶

Mnoho mých výzkumných partnerů se při tomto tématu shodlo. Rádi si zajdou do asijské restaurace, arabské, italské nebo do řetězců jako je McDonald nebo Burger King. Španělskou kuchyni mají rádi, ale nemusí jí mít pořad. V Roquetas de Mar se nachází mnoho restaurací z různých koutů světa.

Anna: Doma varím převážně španělská jídla. Dělam ale i těstoviny, většinou s krevetami, kluci to milují. Pizzu si objednáváme taky, ale většinou na jídlo, co není španělské chodíme někam ven.

Ne všichni turisté, kteří do města Roquetas de Mar přijíždějí ale přijíždí za novými chutěmi či památkami. Mnoho rodin s dětmi si sem jezdí odpočinout, proto většinou vybírají velké hotelové komplexy. Tyto hotely se, jak jsem již zmiňovala nachází v části Roquetas de Mar Urbanizaci de Roquetas (pozn. autora – místní ji nazývají *La Urba*). La Urba je co se týče gastronomie velmi odlišná, od ostatních částí Roquetas de Mar.

---

⁶ Salomao L. a Cairo A., Quando o brasileiro come fora, časopis *Época*, 6.12.2010, str. 34-35

Pablo: *Roku 1967, kdy se se celé město začalo proměňovat, výstavba obrovských hotelových komplexů, byla i vybudována La Urba. Přezdívané ji takové město ve městě, moc místních tam nenajdete, nepočítaje ty, co zde pracují. Přijde mi to dobré v tom, že jsou spokojeni jak turisté, tak i mi. Ráno si mohou dát jak pan con jamón i tomate ale i něco evropštějšího Chápu, každý je zvyklý na své jídlo. Já, když jsem byl v Praze, ke konci pobytu jsem už vyhledával španělskou kuchyni, protože mi z té české bylo těžko.*

Prizpůsobením menu turistům lze zvýšit počet návštěvníků a diverzifikovat tak místo zájmu, to pomáhá zlepšit celkovou ekonomickou výkonnost (Beltrán, Guzmán, Santa-Cruz, 2016). Z mého osobního pátrání jsem zjistila, že majitelé místních restaurací, kterých jsem se dotazovala se snaží přizpůsobit španělské menu tak, aby bylo evropštější a přišlo na chuť více příjíždějícím turistům. Juan, který navazuje na výpověď Pabla tuto skutečnost jen potvrzuje: *Jako majitel restaurace v La Urba mohu říct, že mi sem moc místních nezavítá, tržbu mi dělají převážně turisté. Své menu jsem jim proto přizpůsobil, ale stopy Španělska to stále má. Zde je vidět, jak se výpovědi výzkumných partnerů shodují. Místní se shromažďují převážně mimo Urbanizaci Roquetas. Vybudování Urbanizace vnímají moji partneři velmi kladně, přesněji tak, jak uvedla Carmen: že každý dostane to, co chce.*

Když jsem toto téma probírala s mými potenciálními výzkumnými partnery, ptala jsem se, co je podle nich typicky turistické jídlo a pití. Odpověď byla jednoznačná, a to *sangría*, červené víno s ovocem a trochou brandy nebo *tinto de verano*, nápoj rovněž z červeného vína ale smíchaný s citronovou limonádou.

Jako jídlo většinou zmiňovali paellu. Oháněli se ale tím, že oni sami paellu jedí, jen si ji nedávají příliš často v restauracích. Prizpůsobená turistům je prý převážně ta s kuřecím masem či veganská alternativa, pouze se zeleninou. Ta pravá španělská se skládá z mořských plodů nebo chobotnice. Navštívila jsem několik podniků a v několika částech Roquetas de Mar abych se o této skutečnosti sama přesvědčila. Od města, jenž je velmi turistické a turisty vyhledávané jsem rovněž předpokládala, že bude většina menu i v anglickém jazyce. V Urbanizaci menu v angličtině byly. V menu se nacházela paella, ryby, maso ale stejně tak špagety, řízek s hranolkami.

Zajímalo mě, jaký názor mají na španělskou gastronomii turisté. Proto jsem se v Urbanizaci poptala několika turistů na jejich názor. Turisté byli české, britské a polské národnosti. Uvádím jiná jména pro zachování anonymity.

Dana: *Cestujeme s dětmi, proto jsme si vybrali právě Roquetas de Mar, je to tu dětem přizpůsobené. Jsme ubytovaní v hotelu Zoraida, tak máme all inclusive, rádi ale zajdeme i do města, ochutnat něco místního. Problém nastává v momentě, kdy máme objednat něco*

dětem. Nějakými těmi mořskými potvory se jim nezavděčím, proto je fajn, že tu v menu najdeme i řízek s hranolkami. My s manželem tak ochutnáme něco místního, a děti se najedí.

Barbara: *My s partnerem, když někam cestujeme, tak chceme ochutnat právě místní kuchyni. Nechci mít v menu špagety nebo fish and chips, které si mohu udělat i doma v Polsku, proto navštěvujeme převážně malé tradiční restaurace, kde se i tradičně najíme. Chápu ale, že to nemusí chutnat všem, a že se snaží hlavně vydělat.*

Naděžda: *Jsem tu na dovolené s dětmi, bydlíme v pronajatém bytě a vaříme si sami. Večer většinou chodíme někam do centra, ochutnat místní kuchyni. Na začátku jsme si dávali, paellu, chobotnice a tu jejich šunku, ale po týdnu už chceme něco jiného, něco, na co jsem zvyklá.*

John: *Já ryby a ostatní mořský plody nejím. Bála jsem se, že tu budu odkázaný na saláty, ale mile mě překvapilo, jak evropská kuchyně tu je. V restauracích jsou hodně přizpůsobiví.*

Alicja: *Docela mě překvapilo, že tu v menu nebo na stojanech před bary mají napsáno „pravá anglická snídaně, nepřijel jsem přece do Španělska, abych si dal pravou anglickou snídani.*

James: *Já tuhle evropsko-španělskou kuchyni vítám, nejsem úplně fanouškem ryb, takže jsem byla ráda, když měli v restauraci variantu s kuřecím masem nebo jen zeleninou.*

Po shrnutí odpovědi turistů, kterých jsem se ptala na jednotlivé otázky o místní gastronomii, většina z nich evropštější kuchyni vítala. Pevně proto, že dle jejich výpovědí ne všichni jedí ryby nebo cestují s dětmi, které preferují maso před rybami.

V Aguadulce, části Roquetas de Mar se nachází turisticky velmi navštěvovaný hotel Portomagno. Jedná se o jeden z mála hotelů v Aguadulce. Většina z nich se nachází právě v části La Urbanización de Roquetas de Mar. Hned vedle hotelu se nachází tapas bar *La Piedra*, jehož menu je pouze ve španělském jazyce. Personálu jsem se poté, co jsem jim vysvětlila svůj záměr zeptala, proč nemají menu i v anglickém jazyce. Odpověděli mi, že od doby pandemie COVID-19, se zavedly místo menu QR kódy. Ty jsou přilepené na stolech, nebo je donese sama obsluha, a to z důvodu online objednávek a dovozu. V tu dobu, tu prý skoro žádní turisté nebyli, a proto převáděli menu do online podoby jenom ve španělském jazyce. Takto mi koneckonců odpověděla většina majitelů restaurací. Nabídka byla typická španělská.

Opodál byla *Heladería* (stánek se zmrzlinou), ta měla stejně jako *La Piedra* menu a popisy zmrzliny pouze ve španělském jazyce, avšak názvy příchutí zmrzliny jsou odvoditelné, nebo alespoň podle barvy rozpoznatelné.

Dalším podnikem byl tapas bar *Los Sanchéz*, nacházející se kousek od hotelu Colonial Mar. Stejně tak jako předchozí měli menu jen ve španělském jazyce. Do řeči jsem se dala se zaměstnancem tohoto podniku. Ptala jsem se ho, jestli podnik navštěvují spíše místní či turisté. Odpověděl mi takto: *Tady kolem se nachází pouze velké hotely, které nabízejí all-inclusive. Turisti, jenž do nich jezdí tedy na jídlo do restaurací moc nechodí, vzhledem k tomu, že mají vše předplacené. Největší tržbu nám dělají spíše místní. My Španělé chodíme moc rádi večer na skleničku a tapas. Když už mi sem ale turisti zavítají, dávají si většinou tinto nebo sangrii, a to doplní nějakým tapas. Ještě se mi nestalo, že by turista odešel kvůli tomu, že nemám menu v anglickém jazyce. Vždy se dá nějak domluvit, i kdyby rukama nohama. Nemám čas na to měnit menu. Dřív, když tu byl covid, měnily se nařízení ze dne na den a stálo mě to velké peníze. Ted' to mám tak, jak chci a jsem spokojený stejně tak, jako moji zákazníci.*

Restaurace *El Cortijo*, která se nachází přímo v urbanizaci na hlavní třídě, obklopená hotely své anglické menu ale měla. Sangrii a paellu v něm ale neměli. Ačkoli se tato jídla zdají být typicky španělská, místní si je v restauracích nežadají.

Navštívila jsem ještě dvě restaurace, které se nacházejí přímo v Urbanizaci. Obě z nich anglické menu měly, a dokonce se v nich nacházela i sangrie, tinto de verano nebo paella. Personál mluvil plynně anglicky, už zvenku na nás anglicky volali, abychom k nim zavítali. Většina barů nabízí i snídaňové menu. Typická španělská snídaň se skládá z bagety, nastrohaného rajčete se solí a s trochou olivového oleje. Navrch tuňák v konzervě, *jamón serrano* alias španělská sušená šunka a kozí nebo ovčí sýr. Je zde taky varianta vše nakombinovat. V ostatních částech města Roquetas, lze v restauraci najít pouze tuto variantu. Avšak v Urbanizaci nabízejí několik typů snídaňového menu. Lze zde najít anglickou snídani v podobě ham and eggs (hovorově: hemenex), vejce na všechny způsoby, jogurt s ovocem a oříšky ale i populární veganské typy snídání jako je acai bowl.

Kdybych měla shrnout veškeré své zkušenosti z navštívených restaurací, restaurace v Urbanizaci jsou na turisty mnohem lépe připraveni než v ostatních částech města Roquetas. Webové stránky města nazvané *Turismo Roquetas de Mar* samy doporučují mimo jiné i místa, kde se najíst nebo co si dát. Stránka dokonce odkazuje na aplikaci, která její uživatelé provede gastronomickým zážitkem města. Co se týče přizpůsobení menu turistům, jasné změny zde jsou viditelné. Snaží se zachovat ducha španělské gastronomie, avšak přizpůsobit jej evropským jídlům.

4.8 Životní prostředí a konflikt výstavby hotelu v přírodní rezervaci Cabo de Gata

V této kapitole navazuji na kapitolu o dopadech cestovního ruchu na životní prostředí. Celý koncept problému se snažím ukázat na příkladu výstavby hotelu v chráněné krajinné oblasti Cabo de Gata. Výpovědi mých výzkumných partnerů ukázaly, že s touto skutečností se nikdo z nich neztotožňuje. Vztah mezi cestovním ruchem a životním prostředím je velmi úzký, a to především kvůli jeho dopadům, které mohou mít nenávratný dopady na kvalitu prostředí. Tento vztah je považován za samozřejmost, avšak ne vždy tomu tak je. Postoj k životnímu prostředí se změnil. Způsoby, jak je vnímán, využíván ale také zneužíván lidmi se neustále mění v prostoru a stejně tak v čase. (Butler, Boyd, 2000)

Když jsem se v rozhovorech snažila zaměřit na negativa, u tématu Cabo de Gata jich bylo asi nejvíce. Cabo de Gata je přírodní rezervace kousek od Almerie a jedna z mála chráněných sopečných krajín v Evropě. Rozkládá se na 63 km dlouhém pobřeží a její mořské dno je charakterizováno jako jedno z nejkvalitnějších ve středozemním moři. Vyskytuje se zde několik druhů rostlin a živočichů. Je rájem jak pro turisty, místní ale i badatele, vzhledem k tomu, že je usazen ve vulkanické provincii (Martín, 2003).

Nádherné pláže a zátoky navštěvují turisté ale i místní. Mnoho mých partnerů vypovědělo, že tam pravidelně každé léto jezdí, a tráví celé dny se svou rodinou. Několik pláží jsem s nimi navštívila jedná se o překrásná místa, kde je zachována příroda. Jen na pár je pár stánků s občerstvením, ale na většině ani to ne. Problém nastal v momentě, kdy regionální vláda Andalusiie *Junta de Andalucía* povolila stavbu čtyřhvězdičkového hotelu v oblasti Genoveses, jenž je přírodní rezervace součástí. Lidé se začali bouřit a demonstrovat. Carmen: *Byl to pro nás pro všechny šok, nerozumíme tomu, jak to mohl někdo povolit. Zničit tak nádherné místo, a ještě k tomu přírodní rezervaci jen kvůli hotelu.*

Kontaktovala jsem světovou organizaci UNWTO, která se zabývá především udržitelným přístupem k cestovnímu ruchu. Ptala jsem po jakémkoli vyjádření k aktuální situaci, bohužel ale bez odpovědi.

Lidé sepsali petici (viz. příloha č. 4) s názvem *#CabodeGataNoSeToca* (v překladu: Na Cabo de Gata se nesahá), a do dnešního dne ji podepsalo 260.625 lidí. Většina z mých výzkumných partnerů petici podepsalo, ti zbylí dva jsou starousedlíci, bez přístupu k internetu. Mluví se o ekologické katastrofě, která by po výstavbě mohla nastat. Dále o přelidněnosti, která by mohla zničit místní faunu a flóru. Přelidněnost je regulována už teď, a to omezenými místy k parkování. Výstavbu hotelu prezentují jako *udržitelnou a bez*

dopadu. Avšak stále to nějaký ten dopad mít bude. Jako další důvod uvádí projekt se sociálním zájmem udržitelného cestovního ruchu. Pro mnoho lidí ale udržitelnost znamená žádnou výstavbu, a ne výstavbu z udržitelných zdrojů.

Lourdes: Když jsem se to poprvé dozvěděla, byla jsem v naprostém šoku. Nerozumím tomu, jak se vůbec něco takového mohlo stát. V dnešní době, kdy je všude propagovaná udržitelnost a abychom byli šetrní k životnímu prostředí. Pak někdo přijde s tímto nápadem, a dostane povolení postavit hotelový komplex v přírodní rezervaci? No to nemůže být pravda. Doplnila jsem otázku, zdali to dávají za vinu turismu, odpověď byla taková: Turismu to za vinu opravdu nedávám, vina je to developerů, jenž neberou ohled na životní prostředí a nádherné pláže a především Junty, že to povolila. Vždyť mi nemůžeme za to, že to tu máme tak krásný a láká to spoustu lidí (dodala s úsměvem).

*Emilio: Vzpomínám si, jak jsem si tam jako malý hrával. Jezdili jsme tam s rodiči a trávili na pláži celé dny. Ted tam беру Juana (pozn. autora – jeho syn) a přál bych si, aby tam on jednou brali svoje děti. Toto místo je pro mě velmi vzácné a pro jeho záchranu bych se i pral. Přírodní rezervace Cabo de Gata je považována za dědictví Almerie a pro mnoho lidí je velmi vzácná a její zachování je přáním minimálně 260 tisíc lidí. Lidé kromě petic zřizují stránky, nebo odkazy na jiných sociálních sítích, jež nesou názvy *Genoveses sin hotel*, *Amigos del Parque a Federación de Almería* nebo *#noalhotelgenoveses*. Proti výstavbě hotelu nejsou ale jen místní, Cabo de Gata je oblastí, do které přijíždí nespočet geologů zkoumat místní vulkanickou sukcesi, stejně tak oni a mnoho dalších je proti tomuto zásahu do přírody.*

5 Zhodnocení přeměny lokality z vlastní perspektivy

Spolupráci s mými výzkumnými partnery hodnotím velmi kladně. Všichni byli velmi otevření a provedli mě jejich životem a pohledem na to, jaké je to žít v turistickém městě.

Závěrem bych chtěla říct, že na začátku rozhovorů, které jsme s mými výzkumnými partnery vedla, byla většina toho názoru, že turismus jako sám o sobě špatně nevnímají, ba naopak. Stal se s již součástí jejich života a většina mých partnerů s jeho vznikem již vyrůstala. Ti, kteří jeho vývoj zažili v adolescentním věku si na něj postupem času zvykli a vidí ho především jako obživu.

Po hlubším pátráním a dotazováním se jsem si ale všimla jistých negativních poznámek, jenž se turismu a turistů týkaly. Především se jednalo o noční klid, nepořádek v ulicích, jenž se v období letních měsíců zvyšuje a místní technické služby no nestíhají uklízet, dále pak vysoká obsazenost restaurací či nedostupnost autobusů.

Z výpovědí mých výzkumných partnerů a zaměstnanců městského úřadu (pozn. autora. snažila jsem se kontaktovat starostu Roquetas de Mar Gabriela Amata, ale bohužel na mé telefonáty a emaily neodpověděl, a v kanceláři jsem ho také nezastihla. Vysvětleno mi to bylo důvodem nadměrné vyčerpání z důvodu konání se místních voleb, kterých se starosta Amat účastnil.) Mluvila jsem ale se zaměstnankyní úřadu, jenž si ale nepřeje být v mé práci zmíněna. Ta na mě sice moc času neměla, avšak zodpověděla mi pár dotazů, týkající se především rušení nočního klidu, technických služeb, co všechno se platí z pobytových tax a zdali tato suma vystačí na pokrytí nákladů, jenž s turisty přicházejí.

6 Závěr

Cílem této práce bylo porovnat výpovědi 14 místních obyvatel na proměnu města na turistickou destinaci, jenž byly získány pomocí kvalitativního výzkumu a narativního dotazování. Spolu s tím zohlednit negativa, jenž s sebou turismus přináší. Součástí praktické části bylo pak shrnutí výpovědí místních obyvatel, zaměřené na dopady turismu z jejich pohledu. V teoretické části byl definován pojem cestovního ruchu, představeno město Roquetas de Mar, kde výzkum probíhal a proč bylo právě toto místo vybráno..

Při výzkumu bylo zjištěno, že se většina místních obyvatel s turismem ztotožňuje, avšak znaky negativ zmiňoval každý z nich.

Klíčovou součástí této práce je kvalitativní výzkum, díky kterému dokážeme lépe zohlednit percepci místních obyvatel. Vzorek mých výzkumných partnerů jsem se snažila mít takový, abych dostala pohled od všech generací.

Na základě rozhovorů byla zkoumána turismo fobie v kulturním a sociálním kontextu, antropologická reflexe negociace nočního klidu, znečištěná veřejná sféra, zvýšená kriminalita v období letních měsíců, turistická migrace, percepce transformace kulinařské kultury města Roquetas de Mar a ohled na životní prostředí a konflikt plánované výstavby hotelového komplexu v přírodní rezervaci Cabo de Gata.

Averze k turismu nebyla až tak častá, avšak u vzorků mých partnerů se projevila. Z rozhovorů vyplynulo, že averze k turismu vzniká především kvůli nerovnováze v místní ekonomice, nadhodnocováním cen pro místní obyvatelstvo, nebo narušením vztahů mezi obyvateli města a turisty. Dále pak z přelidněnosti v období letních měsíců. Když došlo k rozvoji masového turismu a turismus byl vnímán jako fenomén, turistů začalo přibývat. Přelidněnost veřejného prostranství dává místním pocit nekomfortnosti. Většina z mých výzkumných partnerů se shodla na tom, že by uvítala omezení či regulaci počtu turistů v letních měsících. Pozitivní vnímání turismu od mých partnerů bylo většinou odůvodňováno finančním výdělkem a možností, poznat nové lidi.

Antropologická reflexe negociace nočního klidu je spojována s tolerancí, kterou místní vyžadují. Město se však snaží regulovat provozní dobu jednotlivých diskoték a barů. Na veřejném prostranství je zakázáno popíjet a policejní sbor na tyto opatření především v období letních měsíců dohlíží. Dalším faktorem, u kterého se mnozí shodovali, byla znečištěná veřejná sféra a s ní spojené nerespektování pravidel. Zvýšenou kriminalitu v období letních měsíců přisuzovali turistům. Většina respondentů je v tomto ohledu vidí spíše jako „oběti“ místních kapsářů a zlodějů.

Nejdiskutovanějším tématem však byla environmentalita a spolu s ní křížící se plánovaná výstavba hotelu v přírodní rezervaci Cabo de Gata. Místní obyvatelé se bouří a sepisují petice, které jsou proti výstavbě.

Můj výzkum považuji za vhodný podklad k dalšímu zkoumání z tomto oboru. Svou práci jsem porovnala s prací studentky ze španělské univerzity Jaén. Tato práce není veřejně dostupná, vyžádala jsem si jí přímo univerzity. Studentka v práci analyzovala přeměnu města na smart destinaci. Smart destinace je definována jako turistická oblast, jenž je konsolidovaná nejmodernější technologickou infrastrukturou, v reálném čase provádí analýzy událostí tak, aby usnadnila rozhodování a interakci s turistickým prostředím turistů (Catalonia, 2016). Caraglia a kol. (2011) doplňuje, že má za cíl především zlepšení kvality života jak místních obyvatel, tak turistů. V práci ale není ani zmínka o místních, ti jsou turismem nejvíce ovlivněni ať už chtějí, či nikoliv. A právě proto jsem se na tuto problematiku rozhodla zaměřit o něco více.

7 Seznam použité literatury

1. BITTNEROVÁ Dana (2023), *Lifestylová migrace a specifický vysokoškolský výzkum*, Lidé města. Urban people. Univerzita Karlova – Fakulta humanitních studií
2. BUTLER W. Richard, BOYD W. Stephen. (2000) *Tourism and National Parks: Issues and Implications*. Chichester, John Wiley&Sons Ltd
3. CABALLERO SÁNCHEZ, Rafael (2000). *Legislación sobre turismo*. Vyd. 1. McGraw-Hill Interamericana de España S.L.
4. CAÑADA Ernest (2015). *urismo residencial y gentrificación rural*. Tenerife & Xixón: Pasos & FTR.
5. CARA BARRIONUEVO Lorenzo, CARA RODRÍGUEZ Jorge (1994). *Roquetas de Mar, arqueología e historia desde la prehistoria hasta inicios de la edad moderna*. Vyd. 1. Instituto de Estudios Almerienses Y Ayuntamiento de Roquetas de Mar, España
6. DURDELLA, Nathan. (2018) *Qualitative dissertation methodology: a guide for research design and methods*. Vyd. 1. Kalifornie, SAGE Publications
7. GARCÍA LORCA Andrés (2011). *Agriculture in Drylands: Experience in Almeria, Coping with Global Environmental Change, Disasters and Security*, Heidelberg, Germany.
8. GARRIDO TAPIA Angel José (1989) *Historia general de Almería y su provincia: Los almerienses del siglo XVI*. Cajal.
9. HAMMERSLEY Martyn (1998). *Reading Ethnographic Research: A Critical Guide*. Vyd. 2. London, Routledge
10. HENDL, Jan (2005)^{[1][2][3][4][5][6][7][8][9][10]} *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha, Portál
11. HENDL, Jan (2016). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Vyd. 4. Praha: Portál
12. HRALA, Václav (2005). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica
13. JAIMEZ GAGO María Isabel (2004) *Políticas públicas y turismo*. Vyd. 1. Sevilla, Consejería de Turismo, Comercio y Deporte
14. MALÁ, Vlasta a kolektiv (2002). *Základy cestovního ruchu*. Vyd. 2. Praha, Oeconomica.

15. MARTÍN-RUEL Estela (2021) *Andalusia, the Principal Gateway to Europe for Migrants and Refugees Arriving by Sea: Access to the Right to Interpreting Services in Reception Entities for International Asylum Seekers*, TODOROVA Marija, RUIZ ROSENDO Lucía, Interpreting Conflict
16. MELGOSA ARCOS, Francisco. Javier (2003) *La constitución española y el turismo v kolektivní práci La Constitución española en su XXV aniversario*, C.I.E.P.-I.I.C.P. a BOSCH
17. MORENO GARRIDO, Ana (2007) *Historia del Turismo en España en el signo XX*. Madrid, Síntesis
18. NOVOTNÁ Jana (1996), *Španělsko a Andorra*. Vyd. 2. Praha, Olympia
19. ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT, (2021). *Mining Regions and Cities Case of Andalusia, Spain*. OECD
20. PALATKOVÁ Martina (2013) *Mezinárodní turismus*. Vyd. 2. Praha, Grada
21. PALATKOVÁ Martina ZÍCHOVÁ Jitka (2012) *Ekonomika turismu*. Vyd. 2. Praha, Grada
22. PÁSKOVÁ, Martina – ZELENKA, Josef (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj
23. PETRO Jozef (1994), *Španělsko: Pobřeží Středozevní, Mallorca*, Vyd. 1., Jindřichův Hradec
24. RABUŠIC, Ladislav, BURJANEK Aleš (2003). *Imigrace a imigrační politika jako prvek řešení české demografické situace?* Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.
25. RAMOS TORRENTE Rafael (2021), *ROQUETAS DE MAR. CIUDAD MILENARIA, CULTURA Y DESARROLLO*, 1. vydání, Editorial Círculo Rojo SL
26. SAMPLING Snowball (1997), *Příručka k provádění výběru metodou sněhové koule*. Council of Europe
27. SIDALI Katia Laura a kol. (2011) *Food, Agri-Culture and Tourism: Linking local gastronomy and rural tourism: interdisciplinary perspectives*. Berlín, Springer,
28. ŠTĚPÁNEK Pavel. (1991) *Španělsko*, Praha, Olympia
29. UBIETO ARTETA Antonio (1995). *Dějiny Španělska*. Praha, Lidové noviny

30. VAQUERO RODRÍGUEZ, Jesús Eugenio. (1995) *El turismo como fenómeno reciente: Cauces de actuación y gestión*. Almería, Instituto de Estudios Almerienses.

Seznam použitých internetových zdrojů

1. CARAGLIU, Andrea., DEL BO, Chaira, NIJKAMP, Peter (2011). Smart Cities in Europe. *Journal of Urban Technology*, Dostupné z:
<https://doi.org/10.1080/10630732.2011.601117>
2. CISNEROS MARTÍNEZ David José, FERNÁNDEZ MORALES Antonio (2013). *Cultural tourism as tourist segment for reducing seasonality in a coastal area: the case study of Andalusia*. *Current Issues in Tourism*. Dostupné z:
https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13683500.2013.861810?casa_token=komkRiV5odkAAAAA%3AZ8QF_UThdcFqtlsJj-QQk0XfMAbW1ArAi4Zn6RGubdCRHBLz5q5wfjChE_6ShTMwyer7qtTbmr
3. COLE Stroma, BROWNE Mia (2015) Tourism and water inequity in Bali: A social-ecological systems analysis. *Human Ecology*. Dostupné z:
<https://www.jstor.org/stable/24762767>
4. AB KARIM Shahrim, GENG – QING CHI, Christina. (2010) *Culinary tourism as a destination attraction: An empirical examination of destinations' food image*. *Journal of Hospitality Marketing & Management*. Dostupné z:
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19368623.2010.493064>
5. ANDRADES CALDITO Lidia, SANCHÉZ RIVERO Marcelino, PULIDO FERNANDEZ Ignacio Juan (2013) *Differentiating Competitiveness through Tourism Image Assessment: An Application to Andalusia (Spain)* *Journal of Travel Research*, SAGE Publications. Dostupné z:
https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0047287512451135?casa_token=PctjZF-1VCAAAAAA:0aCTRF1uDzAoAuG_J-AGscnQF9i592QdBY-v257sQ7PpAm3FNrn4RHhlAMNDjM9WxN0Rv9EO6TM
6. AZNAR SÁNCHEZ Ángel José (2003). *Análisis estructural del sector turístico en Almería*, Cuadernos de Turismo, Universidad de Almería Dostupné z:
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEWjs6smZ0tT_AhWhnP0HHR05CqAQFnoECCwQAQ&url=https%3A%2F%2Fdi.alnet.unirioja.es%2Fdescarga%2Farticulo%2F753843.pdf&usg=AOvVaw2OciRDWE9zE_o4Q5g7kAuh&opi=89978449

8. BJÖRK Peter, KAUPPINEN-RÄISÄNEN Hannele. (2014). *Exploring the multi-dimensionality of travellers' culinary-gastronomic experiences*. Current Issues in Tourism. Dostupné z:
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13683500.2013.868412>
9. BROMBEREK Zbigniew (2000). *LOW-IMPACT DESIGN OF TOURIST RESORTS IN QUEENSLAND'S COASTAL TROPICS*. Proceedings of the 34th Conference of the Australia and New Zealand Architectural Science Association Dostupné z:
<https://anzasca.net/wp-content/uploads/2014/08/III-2.pdf>
10. CÀNOVES VALIENTE Gemma a kol. (2016). *TURISMO EN ESPAÑA, MÁS ALLÁ DEL SOL Y LA PLAYA. EVOLUCIÓN RECIENTE Y CAMBIOS EN LOS DESTINOS DE LITORAL HACIA UN TURISMO CULTURAL*. Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles
11. DANCAUSA MILLÁN Genoveva, MILLÁN VÁZQUEZ DE LA TORRE Genoveva, HERNÁNDEZ ROJAS, Ricardo. (2021). *Analysis of the demand for gastronomic tourism in Andalusia (Spain)*. (cit. 2023, 4. 15)
12. Dostupné z:
<https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0246377>
13. ENTRENA Francisco, GÓMEZ-MATEOS Jesús, (2000). *Globalization and Socio.economic qué región tiene la tasa de desempleo más alta de España*. European Sociological Review. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Francisco-Entrena-Duran/publication/249285453_Globalization_and_socio-economic_restructuring_in_Andalusia_Challenges_and_possible_alternatives/links/568ce83508ae71d5cd064b39/Globalization-and-socio-economic-restructuring-in-Andalusia-Challenges-and-possible-alternatives.pdf
14. GARCÍA ESTEBAN, Coral, GOMÉZ LOSCOS Ana, MACHUCA Martín César. (2023). *"The recovery of international tourism in Spain after the pandemic"*. Economic Bulletin – Banco de España, 2023/Q1, 08. <https://doi.org/10.53479/29461>
15. GARCÍA SÁNCHEZ Antonio, ALBURQUERQUE GARCÍA Javier Francisco (2003). *EL TURISMO CULTURAL EL DE SOLY PLAYA ¿SUSTITUTIVOS O COMPLEMENTARIOS?* Universidad de Murcia. Dostupné z:
<https://revistas.um.es/turismo/article/view/19581>

16. GÖSSLING Stefan, SCOTT, Daniel, HALL Michael (2020). *Pandemics, tourism and global change: a rapid assessment of COVID -19*. Journal of Sustainable Tourism, Dostupné z:
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09669582.2020.1758708>
17. GUISTADO, E., MALÁREZ, G. C. (2009). *Multiple Scale Morphodynamic Mapping: Methodological Considerations and Applications for the Coastal Atlas of Andalusia*. Journal of Coastal Research. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/25738042>
18. HANNAM Kevin (2008). *Tourism Geographies, Tourist Studies and the Turn towards Mobilities*. Geography Compass. Dostupné z:
https://www.researchgate.net/publication/227669657_Tourism_Geographies_Tourist_Studies_and_the_Turn_towards_Mobilities
19. HENIG, David. *Migrace*. AntropoWeb. Dostupné z:
<http://www.antropoweb.cz/cs/migrace>.
20. HOSE, A. Thomas (2007) *Geotourism in Almeria Province, southeast Spain*. Tourism: An International Interdisciplinary Journal. Dostupné z:
<https://hrcak.srce.hr/file/38817>
21. KORDEL, Stefan (2016) *The production of spaces of the 'good life' – the case of lifestyle migrants in Spain*, Leisure Studies. Dostupné z:
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02614367.2014.962592?journalCode=rlst20>
22. LANGER Gottfried (1996). *Traffic noise and hotel profits- is there a relationship?* Institute for Tourism and Service Economics at the University of Innsbruck, Austria. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0261517796000210>
23. MÁCHA Přemysl (2010). *KRAJINY ANTROPOLOGIE A ANTROPOLOGIE KRAJINY*. Český Lid. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/42640335>
24. MILANO Claudio (2018). *Overtourism, malestar social y turismofobia*. Un debate controvertido, Escuela Universitaria de Turismo Ostelea Universidad de Lleida (España), PASOS. Dostupné z:
https://www.pasosonline.org/Publicados/16318/PS318_01.pdf
25. MINTZ, Sidney, DU BOIS, Christine. (2002) *The anthropology of food and eating*. *Annual review of anthropology*. Dostupné z:
<https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev.anthro.32.032702.131011>

26. OKÉNKOVÁ Věra (2015) *VYUŽITÍ KONCEPTŮ MÍST V ANTROPOLOGII A PŘÍBUZNÝCH VĚDÁCH*, Lidé a města, Urban People, Praha. Dostupné z: <https://lidemesta.cuni.cz/LM-770-version1-okenkova.pdf>
27. O REILLY Karen (2003) *When is a tourist? The articulation of tourism and migration in Spain's Costa del Sol*, Univerity of Aberdeen, London, SAGE Publications. Dostupné z: https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1468797603049661?casa_token=NeHG3U4O7O8AAAAA:8xVsK-jmyzXFE79mRYZfzGO6yH4cyKmdtO1Jfx5yhQINIMXP7XJKM-JzbRKP7L-9NUqnsRG3vpA
28. OWENS Lynn (2008). From tourists to anti-tourists to tourist attractions: the transformation of the Amsterdam squatters. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/232821118_From_Tourists_to_Anti-Tourists_to_Tourist_Attractions_The_Transformation_of_the_Amsterdam_Squatters%27_Movement
29. PÁSKOVÁ Martina (2003). *Změny geografického prostředí vyvolané rozvojem cestovního ruchu ve světle kriticko-realistické metodologie*. KSGRR. Praha, Univerzita Karlova, Přírodovědní fakulta
30. PICÓN SANCHEZ A. a kol. (2011) *Economic cycles and environmental crisis in arid southeastern Spain. A historical perspective*, Journal of Arid Environments. Dostupné z: <http://repositorio.ual.es/jspui/bitstream/10835/367/6/JAREB2011.pdf>
31. RODMAN Margaret (1992) *Empowering Place: Multilocality and Multivocality*. American Anthropologist. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/680566>
32. RUX Jaromír, CHALUPA Petr, JANOUŠKOVÁ Eva (2015). *VÝVOJ CESTOVNÍHO RUCHU, ZNAKY A PERSPEKTIVY MODERNÍHO MASOVÉHO TURISMU*. Studia turistica. Dostupné z: https://www.studiaturistica.cz/wp-content/uploads/2019/04/studia_turistica_2015_1.pdf#page=40
33. SÁNCHEZ SÁNCHEZ Esther M, (2001). *El auge del turismo europeo en la España de los años sesenta*, Madrid, Arbor
34. SÁNCHEZ-CAÑIZARES, Sandra María, LÓPEZ-GUZMÁN Tomas. (2012) *Gastronomy as a tourism resource: Profile of the culinary tourist. Current Issues in*

- Tourism* (online). (cit. 2023. 5. 16) Dostupné z:
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13683500.2011.589895>
35. SANCHO, Amparo. (1994) *Introducción al turismo*, Madrid, Organización Mundial del Turismo. Dostupné z:
<http://www.utntyh.com/wpcontent/uploads/2011/09/INTRODUCCION-AL-TURISMO-OMT.pdf>.
36. SARRIÓN GAVILÁN M. Dolores a kol. (2015) *Spatial distribution of tourism supply in Andalusia*, *Tourism Management Perspectives* Dostupné z:
https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2211973615000288?casa_token=uEaIFcVbwagAAAAA:IjsQBNEGPQMjXoDOjFHd7KBDX1RZpzDLku2vyj6s07wfO9Z8aA_-pUXYee29IC4CH_a7WZkw#s0010
37. SEBERA Martin (2012). *Vybrané kapitoly z metodologie*. Brno, Masarykova univerzita. (cit. 2023. 6. 18) Dostupné z:
<https://www.fsps.muni.cz/emuni/data/reader/book-8/05.html>
38. SHUBERT, Adrian a kol. (2023) *Spain*. Encyklopedie Britannica (online). (cit. 2023. 2. 19) Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Spain#ref70257>
39. SCHÜTZE, Fritz. (1999): *Narativní interview ve studiích interakčního pole*. Biograf. Dostupný z: <http://www.biograf.org/clanky/clanek.php?clanek=2003>
40. Smart Destiantion. (2016) Dostupné z:
<https://smartcatalonia.gencat.cat/en/projectes/economia/detalls/article/Smart-Destination>
41. SMITH Sylvia, COSTELLO, Carol (2009) *Culinary tourism: Satisfaction with a culinary event utilizing importance-performance grid analysis*. *Journal of Vacation Marketing*. Dostupné z:
https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1356766708100818?casa_token=RrdInNqM3UUAAAAA:17suVsQIHobdnmRWn7arJ4LJ_-cxabSmadEvID0-E8UgP6xWA1T7YaIlsTvWTMnVu5znVbLuKio
42. ŠMÍDOVÁ MATOUŠOVÁ, Olga. (1998). *Úvod do kvalitativního výzkumu – úvod pro pokročilé*. Biograf. (online) (cit. 2023. 5. 17)
Dostupné z: <http://www.biograf.org/clanek.php?clanek=1308>
43. SESSA, Alessia. UN ANÁLISIS PREVIO A LA TRANSFORMACIÓN DE ROQUETAS DE MAR EN DESTINO TURÍSTICO INTELIGENTE. 2019.

44. TORRES BERNIER, Enrique. (2003) *Del turista que se alimenta al turista que busca comida-Reflexiones sobre las relaciones entre la gastronomía y el turismo*. Lacanau, G., Norrild, J. Gastronomía y Turismo. Cultura a Plato. CIET, Buenos Aires
45. VALLEJO POUSADA Rafael (2018) *¿Desde cuándo es España un país de turismo? Sobre dónde empezar la Historia del turismo moderno en España, sus fuentes y metodologías*. Uviredidad de Vigo Dostupné z: <https://aecit.org/files/congress/20/papers/433.pdf>
46. VALLEJO POUSADA Rafael, RODRIGUEZ VILAR Margarita, TATO LINDOSO Elvira (2016). *Los antecedentes del turismo de masad en España, 1900-193*, RHEE Dostupné z: [https://www.researchgate.net/publication/310506205_LOS_ANTECEDENTES_DE L_TURISMO_DE_MASAS_EN_ESPANA_1900-1936](https://www.researchgate.net/publication/310506205_LOS_ANTECEDENTES_DE_L_TURISMO_DE_MASAS_EN_ESPANA_1900-1936)

Odkazy

<https://www.change.org/p/no-al-hotel-en-genoveses-en-el-parque-natural-de-cabo-de-gata-cabodegatanosetoca>

<https://libgen.is>

https://www.citypopulation.de/es/spain/localities/almeria/04079__roquetas_de_mar/

<https://www.roquetasdemar.es>

<https://www.ine.es>

<https://www.nationalgeographic.com/maps/article/about-geotourism>

8 Seznam příloh

Příloha č. 1: Vzor informovaného souhlasu, který jsem dávala mým narátorům ve španělském jazyce.	1
Příloha č. 2: Vzor informovaného souhlasu, který jsem dávala mým respondentům ve španělském jazyce.	3
Příloha č. 3: Pohled na okolí Almerie, zastavené skleníky	4
Příloha č. 4: Petice na záchranu přírodního parku Cabo de Gata	5

Příloha č. 1: Vzor informovaného souhlasu, který jsem dávala svým narátorům ve španělském jazyce.

Consentimiento informado para la prestación de la entrevista de investigación y su posterior utilización a los efectos de la tesina de licenciatura de Roquetas del Mar: La transformación de un lugar en destino turístico

Con mi firma, acepto los siguientes puntos:

- He sido informado sobre la finalidad de la entrevista, que es la recogida de datos para la investigación de la tesina de licenciatura de Kateřina Smékalová titulada Roquetas del Mar: la transformación de un lugar en destino turístico. El objetivo de la investigación es identificar opiniones respecto a la transformación de un lugar en destino turístico.
- Soy consciente de mi derecho a negarme a contestar cualquier pregunta o a negarme a participar en la investigación en un plazo de 3 días.
- Acepto la grabación de la siguiente entrevista y su posterior tratamiento. La grabación de audio de la entrevista no se facilitará a terceros y se borrará una vez transcrita. No se facilitará a nadie, salvo las partes citadas en el texto de la tesis, que estará disponible gratuitamente en línea.
- Se me ha informado de cómo se tratarán las entrevistas y de cómo se garantizará el anonimato una vez finalizadas, lo que impedirá mi identificación. Mi nombre no se mencionará en ninguna parte, sólo mi nacionalidad y mi año de nacimiento, necesarios para el análisis posterior.
- Autorizo a la investigadora, Kateřina Smékalová, a utilizar la entrevista para los fines de su tesis de licenciatura y puedo citar algunas partes de la misma, pero la grabación de audio y la transcripción de la entrevista se eliminarán una vez finalizada la investigación

Fecha

Firma del entrevistado Firma del investigador:

Příloha č. 2: Vzor informovaného souhlasu, který jsem dávala mým respondentům ve španělském jazyce.

Informovaný souhlas s poskytnutím výzkumného rozhovoru a jeho následným vyžitím pro účely bakalářské práce Roquetas del Mar:

proměna místa v turistickou destinaci

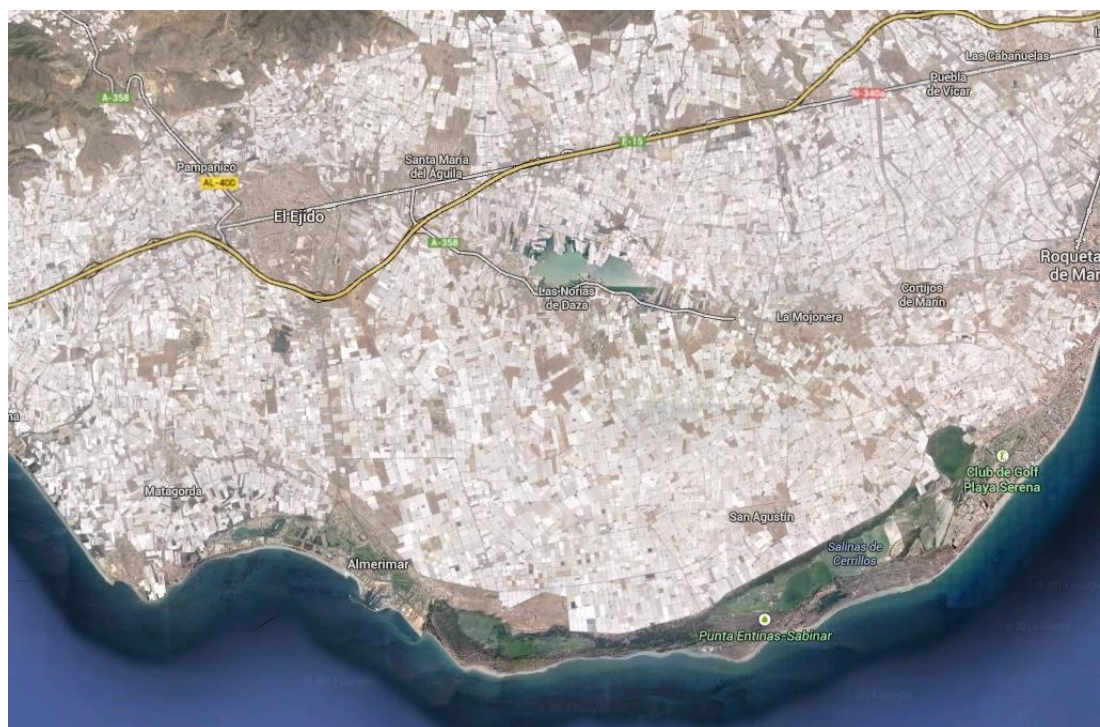
Podpisem vyjadřuji souhlas s následujícími body:

- Byl/a jsem informován/a o účelu rozhovoru, kterým je sběr dat pro potřeby výzkumu bakalářské práce Kateřiny Smékalové s názvem Roquetas del Mar: proměna místa v turistickou destinaci. Cílem výzkumu je identifikace názorů týkající se přeměny místa na turistickou destinaci.
- Jsem seznámen/a s právem odmítnout odpovědět na jakoukoli otázku, případně do 3 dnů odmítnout účast na výzkumu
- Souhlasím s nahráváním následujícího rozhovoru a jeho následným zpracováním. Zvukový záznam rozhovoru nebude poskytnut třetím stranám a po přepsání bude vymazán. Nebude nikomu poskytnut až na části citovány v textu práce, které bude volně dostupný online.
- Byl/a jsem obeznámen/a s tím, jak bude s rozhovory nakládáno a jakým způsobem bude zajištěna anonymita i po skončení rozhovorů, která znemožní identifikaci mé osoby. Nikde nebude uvedeno mé jméno, pouze moje národnost a rok narození, který je k následné analýze nezbytný.
- Dávám své svolení k tomu, aby výzkumnice Kateřina Smékalová použila rozhovor pro potřeby své bakalářské práce a některé části v ní může citovat, zvuková nahrávka a transkripce rozhovoru však bude po ukončení výzkumu smazána.

Datum:

Podpis respondenta: Podpis výzkumníka:

Příloha č. 3: Pohled na okolí Almería, zastavené skleníky

Příloha č. 4: Petice na záchranu přírodního parku Cabo de Gata

No al Hotel de Genoveses, en el Parque Natural de Cabo de Gata #CabodeGataNoSeToca

Creada 24 de junio de 2020
Dirigida a Junta de Andalucía

Por qué es importante esta petición

 Iniciada por [Celine Feutry](#)

260.625 personas han firmado. ¡Ayuda a conseguir 300.000!

 Fernando Coloma ha firmado esta petición
 Desirée Huete Castillo ha firmado esta petición

Firma esta petición

Nombre

Apellidos

Correo electrónico

Roquetas de Mar, 04720
España

Zdroj: change.org